

**A New York-i szovjet és moszkvai amerikai kiállítások és
Richard M. Nixon szovjetunióbeli utazása az amerikai és a
magyar sajtó tükrében**

Jelige: Magas.

Tartalomjegyzék

II. Szovjet-amerikai tudományos és kulturális csereegyezmény.....	5
II. a., Az egyezmény aláírása és kiállítások megnyitása közötti egyéb események.....	8
II. b., Rab Nemzetek Határozata	10
III. A new yorki Szovjet kiállítás	11
IV. A moszkvai Amerika Kiállítás	17
V. Nixon moszkvai látogatása.....	23
V. a., A viták	25
V. b., Nixon leningrádi és szibériai utazása	27
VI. A látogatás mérlege.....	29
VI. a., A látogatás hatása az amerikai elnökválasztási kampányra	31
VII. Összegzés és befejezés.....	31
VIII. Mellékletek.....	33
1. melléklet. A Népszabadság témával foglalkozó cikkeinek címei és helye kronologikus sorrendben.	33
1. ábra. A Népszabadság cikkeinek heti lebontása a témát illetően	36
2. melléklet. A Dunántúli Napló a kiállításokkal foglalkozó cikkeinek címei kronológiai sorrendben	36
2. melléklet. A Dunántúli Napló a kiállításokkal foglalkozó cikkeinek címei kronológiai sorrendben	37
2. ábra. A dunántúli napló cikkeinek tartalma heti bontásban a témát illetően.....	39
3. melléklet. A The New York Times internetes adatbázisának témával foglalkozó cikkei kronológiai sorrendben az URL címükkel	39
3. melléklet. A The New York Times internetes adatbázisának témával foglalkozó cikkei kronológiai sorrendben az URL címükkel	40
3. ábra. A Time magazin 1959. szeptember 28.-ai számában megjelent táblázatok.....	51
4. ábra. Karikatúra Nixon és Hruscsov konyhai vitájáról a Washington Postból	52
5. ábra. Nixon a Time magazin 1959. augusztus 3.-án megjelent számának címlapján	53
6. ábra. A Newsweek 1959. július 20.-ai címlapja.....	54
7. ábra. A Newsweek 1959. július 27.-ei címlapja.....	55

I. Bevezető

Dolgozatomban Richard Milhous Nixon 1959-es alelnökként a Szovjetunióban tett utazásának sajtóvisszhangját vizsgálom meg a magyar (*Népszabadság* és *Dunántúli Napló*) és az Amerikai Egyesült Államok (*New York Times*¹, *The Times*, *The New Republic*, *Newsweek*, *National Review*²) sajtójának tekintetében.³ A témához kapcsolódóan megvizsgálom az 1958. december 29.-én elfogadott szovjet-amerikai tudományos és kulturális csereegyezmény és az ezt követő csereprogramok visszhangját, bemutatom a New Yorkban megtartott Szovjet kiállítást, a moszkvai Szokolnyiki-parkban megrendezett Amerikai kiállítást és végül kitérek az út amerikai elnökválasztási kampányra gyakorolt hatására. Továbbá megvizsgálom a két ország sajtóiban megjelent cikkekben kifejtett véleményeket, esetenként szembeállítok egy-egy anyagot.

Az 1959-es évben, mivel Nixon szovjet és Nyikita Szergejevics Hruscsov amerikai útja között kevés idő telt el (július 24.-augusztus 2. között volt a Szovjetunióban Nixon és Hruscsov szeptember közepén érkezett az Amerikai Egyesült Államokba), utóbbi bejelentésének időpontja (augusztus 3.) és nagyobb hordereje miatt inkább Hruscsov útjáról születtek eddig összefoglaló dolgozatok.⁴ Erre fejlesztette ki válaszul az USA a Nautilus atom-tengeralattjárót, amely képes volt Arktisz jége alá behatolni és ott tartózkodni huzamosabb ideig.⁵ Továbbá a nehézbombázók terén is zajlott a verseny a két nagyhatalom között.⁶ Ebből kifolyólag választottam ezt az eseményt témának, azonban a sajtóvisszhangja azért érdekelt az utazáson történeken felül, mert a sajtó mindkét országban nagy gyakorisággal foglalkozott az eseményekkel és mivel a moszkvai találkozót egyik leghíresebb jelenetét, a videóra felvett vitában is felmerült a sajtó szerepe..

¹ A cikkekhez az újság online archívumából fértem hozzá, amely azonban nem teljes, de az 1959-es évről nagyon sok lapszám digitalizálva van már. A cikkek leírásai néhány esetben hiányosak, ezért ahol nem szerepel de hivatkozok a cikke ott nem közlök oldalszámot.

² A rendelkezésemre álló folyóiratok nem mindegyikénél vannak meg a témával foglalkozó cikkek teljes hosszúságukban, csak azok az oldalak amelyek a legtöbb információt nyújtottak. Ebből kifolyólag nem tudom megjelölni mindegyik írásnak a címét, mivel hosszabb írások ezek általában, nem közlök címet a hivatkozásoknál az amerikai magazinok, folyóiratok esetében.

³ A magyar oldalról heti lapot nem tudtam megvizsgálni, mivel az nem áll rendelkezésre a korszakból, amely a témával foglalkozott volna.

⁴ BARTA ZSUZSANNA: *Hruscsov 1959-es amerikai útja a korabeli amerikai és magyar sajtó tükrében*. Pécs, Szakdolgozat, 2010.; KORSZUN SÁNDOR: *A Szovjetunió felértékelődése, NY. SZ. Hruscsov utazásai az Egyesült Államokban*. Pécs, Szakdolgozat, 1997. (továbbiakban: KORSZUN, 1997.)

⁵ Bővebben Lásd. 5 FISCHER FERENC: *A kétpólusú világ 1945-1989. Tankönyv és atlasz*. Dialóg Campus Kiadó, Budapest – Pécs, 2005. 175-180. o. (Továbbiakban: FISCHER, 2005.)

⁶ Az amerikai B-36-osokról és B-52-esekről Lásd. bővebben: FISCHER, 2005. 152-153.; *A XX. század második fele a korszak dokumentumfilmjeinek tükrében* (szövegkönyv). Szerkesztette FISCHER FERENC. University Press, Pécs, 1999. 21-28. o. (Továbbiakban: FISCHER, 1999.)

A Szovjetunió Hruscsov hatalomra jutásával nagy változásokon ment keresztül. Az első Szputnyik fellövésével hatalmas sokkot okoztak az Egyesült Államokban, mivel a rakéta hatósugara elérte Észak-Amerika területét.⁷ Ennek köszönhető az is, hogy egyáltalán szóba kerülhetett egy, a két szemben álló nagyhatalom fogyasztási javait, technikai vívmányait és kulturális értékeit bemutató kiállítás. A *Newsweek* című hetilap, foglalkozott a témával az egyik számában orosz embereket kérdezett meg a Szovjetunió belül végrement változásokról. Egy orosz diák azt mondta, hogy „*Hruscsov nem adott nekünk teljes szabadságot...De megszabadított minket a félelemtől.*”⁸ Florida kormányzója, LeRoy Collins pedig azt mondta az egyik Szovjetunióban tett látogatása után, hogy „*Az orosz embereknek soha nem volt még ilyen jó.*”⁹ Információt ad a szűzföldek feltörése miatt bővülő mezőgazdaság növekedéséről, javuló lakáshelyzetről és a munkatáborokból való szabadon engedésről is.¹⁰ A kiállítások kapcsán nagyobb hangsúly került mindkét ország belügyeire. Ezek a változások Nyikita Sz. Hruscsov külpolitikájában is megfigyelhetők, amelyet a „nyitás” szóval szokták jellemezni. Ez a fajta nyitás a szovjet-amerikai kapcsolatokon nagyon jól megfigyelhető. Ennek a külpolitikai fordulatnak köszönhetően jöhetett létre a korszak híres csúcstalálkozója.

II. Szovjet-amerikai tudományos és kulturális csereegyezmény

Az 1955. évi genfi Eisenhower-Hruscsov találkozó óta már volt aki a kultúra területén megállapodások a két nagyhatalom között, azonban ez leginkább a művészek és szakemberek kölcsönös útjaiban valósult meg.¹¹ 1958 végén Bolsakov művelődésügyi miniszterhelyettes az USA-ba látogatott egy kulturális küldöttséggel, amely útnak az eredménye lett ez a csereegyezmény. Erről az eseményről beszámolt a *Népszabadság* 1958. december 31.-i száma is és már a leendő helyszínek, a moszkvai Szokolnyiki-parkot és a new yorki Coliseumot is hírül adták.¹² A Dunántúli Naplóban azonban csak Anasztasz Ivanovics Mikojan első miniszterelnök-helyettes san franciscoi sajtóértekezletéről szóló cikkből jelent meg először utalás szinten és pozitív színben tünteti fel a megállapodást: „*A Szovjetunió és az Egyesült Államok közötti kulturális cserére vonatkozó kérdésre válaszolva Mikojan közölte: <<A*

⁷ FISCHER, 2005. 171. o.

⁸ *Newsweek*, 1959. augusztus 3. 17. o.: „*Khrushchev has not given us complete freedom...But he has freed us from fear*”.

⁹ *Newsweek*, 1959. augusztus 3. 17. o.: „*The Russian people have never had it so good.*”>.

¹⁰ *Newsweek*, 1959. augusztus 3. 17-18. o.

¹¹ CHARLES SELLERS – HENRY MAY – NEIL R. MCMILLEN: *Az Egyesült Államok története*. Budapest, Maecenas Könyvkiadó, 1995. 352. o. (Továbbiakban: SMM, 1995.)

¹² *Népszabadság*, 1958. december 31. 6. o.: *Szovjet-amerikai egyezmény kiállítások kölcsönös rendezéséről*.

kultúr csereegyezmény örvendetes fejlemény a két ország közötti kapcsolatokban. Az ebben az egyezményben foglaltak – mondta Mikojan – megvalósulnak és jó dolog, hogy az amerikaiak már nem félnek többé a szovjet táncosnőktől és nem követelik tőlük, hogy bélyegzőpárnákra nyomkodják ujjukat ujjenyomatok végett.”¹³

A megállapodás megszületése és a kiállítás megnyitása között számos cikk jelent meg a magyar sajtóban a témával kapcsolatban. A kiállítás fejleményeiről mindig beszámolt a sajtó. Április 18.-án a *Népszabadság* és a *Dunántúli Napló* is közli a hírt, miszerint Eisenhower, az USA. elnöke Nixont kérte fel a kiállítás megnyitására. A Magyar Távirati Iroda (továbbiakban: MTI) híre a Reuter és Associated Press amerikai hírügynökségek tudósítóitól is vett át anyagokat és ezekből kiderül, hogy Mikojan meghívásának tesz eleget ezzel az alelnök, a kiállítás megnyitása után utazni is fog, továbbá megemlíti már azt is, hogy az elnökválasztási kampányban is fel lehet használni ezt az utazást. A hír fontosságaként pedig megemlíti a Reuter megjegyzését, hogy *„Roosevelt amerikai elnök 1945. évi jaltai tartózkodása óta Nixonnál magasabb rangú amerikai hivatalos személyiség még nem járt a Szovjetunióban.”¹⁴*

Ugyanerről az eseményről a *New York Times* és a *Time* beszámol. Nem hivatalos utazásként számol be róla. Kihangsúlyozza a szerző azt, hogy Nixon 3-4 napot tölt a városban, szintén közli azt, hogy milyen régóta nem járt ilyen magas rangú személy a Szovjetunióban. Az amerikai cikk a magyarral szemben beszámol Nixon alelnökként korábban tett külföldi útjairól is, kihangsúlyozva a venezuelait. Az amerikai oldalról hozott idézetek pozitívan tüntetik fel az megegyezésben megfogalmazottakat viszont a szovjet hírügynökség (TASZSZ/TASS) megjegyzése a 13 000 dollár értékű ház kiállításáról mutatja azt, hogy érzi az orosz fél, hogy felhasználható ez a propagandára: *„Nincs abban több igazság, mint hogy bemutatják, ez az amerikai munkás tipikus háza, mint azt mondani a Tádzs Mahalra bemutatására, hogy ez egy bombayi textil munkás tipikus lakása.”¹⁵* A *Time* magazinban szintén megemlítették, hogy a jaltai találkozótól óta ilyen magas rangú amerikai személy nem járt az országban és arra, hogy nem hivatalos az utazás.¹⁶

A biográfiák Nixonnal kapcsolatban írnak a találkozóra való felkészülésről is. Előkerül az, hogy találkozott és beszélt emberekkel, akik tárgyaltak már Hruscsovval. Ilyen

¹³ *Dunántúli Napló*, január 13. 4. o.: *Mikojan elvtárs sajtóértekezlete San Franciscóban.*

¹⁴ *Dunántúli Napló*, április 18. 1. o.: *Nixon nyitja meg Moszkvában az amerikai kiállítást.*; *Dunántúli Napló*, április 19. 5.: *Egy hét a világpolitikában.*; *Népszabadság*, április 18. 6. o.: *Nixon nyitja meg Moszkvában az amerikai kiállítást.*

¹⁵ *The New York Times*, 1959. április 17. 1-2 o.: *Nixon will visit Moscow in July to open exhibit; „there is no more truth in showing this as the typical home of the American worker than, say, in showing the Taj Mahal as the typical home of a Bombay textile worker.”*; *Time*, 1959. augusztus 3. 13. o.

¹⁶ *Time*, április 27. 1959. 28. o.

személy volt például John Foster Dulles, Harold Macmillan, Walter Lippmann, Hubert Humphrey, Averell Harriman. Az amerikai alelnök az angol miniszterelnöktől, Macmillantól ezt a véleményt kapta a szovjet pártfőtitkárról: „„*Lobbanékony, saját méltóságára nagyon érzékeny, de közönyös mások érzéseivel szemben gyorsan érvel, és sosem hagy ki vagy felejt el egyetlen pontot sem. Rendkívüli emlékezőtehetsége van, és óriási lexikális tudással rendelkezik. Vulgáris, de mégis van benne némi méltóság, amikor egyszerű marad és elfelejti, hogy 'nagyzolnia kell'.*”¹⁷ A Newsweek július 27.-i lapszámában van egy riport Nixon és feleségét oroszra felkészítő tanárával, aki megtanította egyszerű és hétköznapi mondatokra. Ebből az írásból kiderül, hogy hónapok óta napi fél órában készül az utazásra, hogy egyszerű dolgokra tudjon reagálni, vagy szimpatikusabbnak tűntethesse fel magát a szovjet emberek között. Meg tudta kérdezni, hogy „*hogyan tetszik a kiállításunk? Házas-e? Hogy van a családja?*” És a hölgyek ruháját is képes volt megdicsérni.¹⁸

Áprilisban még jelentek meg cikkek a külpolitikai események alakulásával kapcsolatban a New York Times hasábjain. A lap közölte Eisenhower látogatását Dullesnél.¹⁹ Közölték, hogy új repülőgéppel megy az alelnök a megnyitóra, amely egy négymotoros Boeing 707 gép a légierőtől.²⁰ Ezzel kapcsolatban közölték Nixon véleményét is, hogy miért ezzel a géppel megy és azt mondta, hogy „*az Egyesült Államoknak meg kéne azt is mutatnia a szovjet embereknek, hogy vannak utasszállító repülőgépei.*”²¹, továbbá az „*Az Egyesült Államok tekintélyéről volt szó, mióta a szovjet vezetők az országba az új TU-104-es utasszállítógéppel jönnek.*”²² Az újság közölte a Szovjet kiállítás igazgatójának tervét, hogy mivel ipari termékeket is kiállítottak, szerződéseket is köthetnek. Sok üzletembert hívtak meg a moszkvai kiállításra. Előbbi kiállítás fontosságát azzal hangsúlyozták, hogy megemlégették, hogy az 1939-es New York-i világkereskedelmi vásár óta nem láttak a New York-i polgárok szovjet termékeket.²³ Július 8.-án tényleg sor került arra, hogy üzletemberek kössenek szerződéseket, amelyről még a magyar sajtó is beszámolt.²⁴

17 Idézi STEPHEN GRAUBARD: *Az elnökök. Az amerikai elnöki hivatal átalakulása Theodor Rooseveltől George W. Bushig.* Alexandra, Pécs, 2007. 358 o.. & 380. o. (Továbbiakban: GRAUBARD, 2007.); VAJDA:PÉTER: Nixon. Kossuth Könyvkiadó, Budapest, 1972. 95. o.

18 Newsweek, július 27. 39. o.: „Dents in Language Barrier: „How do you like our exhibition?” ...”You’re married? How’s your family?””

19 The New York Times, 1959. április 24. 1.-8. o.: Dulles is sworn as a consultant on foreign policy.

20 The New York Times, 1959. április 26. 9. o.: New jet may take Nixon to Moscow.

21 The New York Times, 1959. április 29. 9. o.: Nixon wants jet seen; „the United States should show the Soviet people that it, too, has jet transport planes.”

22 Uo.; „United States prestige was involved, since Soviet officials have come to this country in the TU-104 Soviet jet transport.”

23 The New York Times, 1959. május 8. 6. o.: Soviet Exhibit aide looks to trade rise.

24 Népszabadság, 1959. július 9. 6. o.: Szovjet kereskedők amerikai üzletemberekkel tárgyaltak.

Arról, hogy ki legyen, aki megnyitja a Szovjet kiállítást később adták hírül. A *Népszabadság*ban május 8.-án csak azt közölték: „nagyszabású személyiség” lesz az, aki majd megnyitja a kiállítást. Azonban közölték a szervező bizottság New York-i közleményét, amelyből kiderül a szovjet kiállítás tárgyainak száma („több mint 10 000 darab”), de ezek csoportosítására, legfontosabb tárgyakra később térek ki. A cikk végén Alekszej Manzulo, az egyik szervező reakcióját ismerhetjük meg azzal kapcsolatban, hogy miért fontos a két kiállítás: „a kölcsönös kiállítások lehetővé teszik, hogy a szovjet és az amerikai nép jobban megismerje és jobban megértse egymást. Ez bizonyára elősegíti a Kelet és Nyugat közötti viszony rendezését is és hozzájárul a nemzetközi feszültség enyhítéséhez, a normális gazdasági kapcsolatok kialakításához.”²⁵ A megnyitó időpontját 20 nappal később jelentették be a magyar lapok. A hírben Szovjetunió külkereskedelmi miniszterhelyettesét, Ivan Bolsakov a korábbi szovjet véleményekkel megegyező, keleti-nyugati kapcsolatokat javító reakcióját is közlik.²⁶

Ugyanebben az évben hasonló típusú (tudományos és kulturális csereegyezmény) megállapodás született a Szovjetunió és más nyugati országok között. Ezekről a megállapodásokról a *Népszabadság* rendszeresen be is számolt. Március végén létrejött az Egyesült Királysággal²⁷, május végén pedig a Németországi Szövetségi Köztársasággal született meg megegyezés²⁸. Ezekről az egyezményekről való beszámolóknál nem említik az amerikai-szovjet csereszerződést.

II. a., Az egyezmény aláírása és kiállítások megnyitása közötti egyéb események

Három eseményt szeretnék megemlíteni, amely beleilleszkedik a megállapodás aláírásával a kulturális kapcsolatok javításába és a magyar sajtóban visszaköszönnek, bár nem kerülnek szóba Nixon és Hruscsov beszélgetései alatt a nyilvánosságra hozott anyagok alapján.

Az első esemény a moszkvai Nagy Színház balett társulatának az USA-ban tett turnéja és annak hatalmas sikere. Az első két cikk ezzel kapcsolatban április 12.-én olvasható a *Népszabadság*ban, ugyanazon az oldalon. Az egyik a *New York Times* a „szovjet-amerikai kulturális és sportkapcsolatok fejlődéséről” címet viseli és a tánccsoporton kívül előkerül az amerikai és szovjet műkorcsolyázók közös szereplése Moszkvában. A két eseményt úgy

25 *Népszabadság*, 1959. május 8. 7: Moszkvai tudósítónk jelenti: Nagyszabású szovjet kiállítás nyílik New Yorkban.

26 *Népszabadság*, 1959. május 28. 7. o.: Június 30-án nyílik a New York-i szovjet kiállítás: „Szovjetunió New York-i és az Egyesült Államok moszkvai kiállítása kétségtelenül olyan fontos esemény, amely elősegíti majd a két nagyhatalom kölcsönös megértését és közeledését.”

27 *Népszabadság*, 1959. március 29. 8. o.: Szovjet és angol kulturális csereegyezményt kötöttek.

28 *Népszabadság*, 1959. május 31. 5. o.: Szovjet- nyugatnémet kulturális, tudományos és technikai csereegyezményt írtak alá.

összegzi a lap (*New York Times*), hogy „*íme az együttélés formái...amelyek jobb kapcsolatokat eredményezhetnek a világ népei között.*”²⁹ A másik hír pedig a „*Kilencszázezer jegyigénylő!*” címen jelent meg és a hatalmas érdeklődésről számol be. A nagy érdeklődést pedig röviden csak úgy fejezi ki a lap, hogy a „*...new yorkiak most zsúfolódnak be a Metropolitanbe...*”³⁰. Április 21.-én már az első előadás sikeréről és a különböző lapokban megjelent kritikákról ad tájékoztatást az újság és következtetésül levonja azt a tanulságot, hogy „*a szovjet balettművészek bemutatkozó szereplésükkel máris meghódították az amerikai közönség szívét*”³¹. Az eredeti cikk jobban kihangsúlyozza a show fontosságát, mivel ez volt az első amerikai jég show a vasfüggöny mögött és képeket is közöl.³² Május 4.-én újabb cikk jelent meg a balett táncosokról, de gyakorlatilag újra csak dicsérő kritikákat idéztek.³³ Ezek után már csak a Washingtoni fellépésről és az azon résztvevőkről³⁴ és a az Egyesült Államokban tett turnéjuk végét említi meg.³⁵

A második esemény hat amerikai második világháborús veterán látogatása, amelyről kettő hír született. Az első a Reuter hírügynökség jelentése, miszerint elindultak a veteránok és megemlítik, hogy az Elba folyónál találkoztak szovjet csapatokkal.³⁶ április 29.-én jelent meg.³⁷ A második pedig beszámol Hruscsovval való találkozásukról (TASZSZ-tól átvett hír).³⁸

A harmadik William Avarrell Harriman Szovjetunióbeli látogatása. Harriman egy demokrata politikus volt, aki az Egyesült Államok moszkvai nagykövete volt 1943-1946 között. Az ő Frol Kozlovval történő találkozásjáról (amely egy TASZSZ-tól átvett hír)³⁹ és szovjet-amerikai helyzetről való véleményét (Nixonéval együtt) közölték.⁴⁰ Erről az eseményről a *The New York Times* is hírt ad röviden 1959. május 8.-án megjelent számában.⁴¹

29 Népszabadság, április 12. 5. o.: A New York Times a szovjet-amerikai kulturális és sportkapcsolatok fejlődéséről.

30 The New York Times, 1959. május 3. : „*New Yorkers are currently crowding into the Metropolitan...*”

31 Népszabadság: április 21. 8. o.: Amerikai közéleti személyiségek és lapok a moszkvai balett nagysikerű New-York-i vendégszerepléséről.

32 The New York Times, 1959. május 3. o.: Holiday' in Moscow.

33 Népszabadság, május 4. 8: „Elbájoló tudás, ellenállhatatlan lendület”

34 Népszabadság, május 17. 7. o.: A szovjet balett washingtoni sikere.

35 Népszabadság, 1959. június 10. 7. o.: Külföldi események – néhány sorban.

36 Népszabadság, 1959. április 29. 6.: Elutazott New Yorkból Moszkvába hat amerikai veterán, akik a második világháború végén az Elba-folyónál találkoztak a szovjet csapatokkal.

37 Népszabadság, 1959. április 29. 6. o.: Külföldi események – néhány sorban.

38 Népszabadság, május 10. 5. o.: Hruscsov elvtárs fogadta az amerikai veteránok küldöttségét.

39 Népszabadság, június 4. 6. o.: Kozlov fogadta Harrimant.

40 Népszabadság, 1959. június 13. 7. o.: Nixon és Harriman a szovjet-amerikai viszonyról.

41 The New York Times, 1959. május 8. o.: Harryman to fly to Moscow.

II. b., Rab Nemzetek Határozata⁴²

Mivel Hruscsov sokszor hozta szóba Nixonnal folytatott tárgyalásai során, ezért röviden szeretnék erről ennek a határozatról és Nixon megérkezése előtti szovjet reakcióknak sajtóvisszhangjáról írni.

A Kongresszus hozta ezt a határozatot *<egy héttel Nixon utazása előtt és ebben arra kéri az amerikaiakat, hogy imádkozzanak a „rabszolga népek” felszabadításáért a „szovjetek uralta nemzeteknél>*⁴³ Ezt Hruscsov egy háborús provokációnak vette, csak azt nem vette figyelembe, hogy a Demokrata többséggel bíró Kongresszus hozta ezt a határozatot, nem pedig a Republikánus Eisenhower kormányzat. Pedig ennek elsősorban választási oka volt, a lengyel származású szavazók megszerzése érdekében.⁴⁴ Később azonban egy sajtótájékoztatón elismerte az amerikai elnök, hogy rossz volt a határozat elfogadásának időpontja, amit a Dunántúli Napló közöl is.⁴⁵

Hruscsov véleményét a határozatról Nixon utazása előtt egy Moszkvában tartott gyűlésen, amelyről a *Népszabadság* a címlapon tájékoztat. A cikkben többször szó esik a nemzetközi helyzetről és ennek kapcsán tér ki a Kongresszus határozatára. A határozatot azonban összekapcsolja a szocialista országok gazdasági erejének növekedésével, nem tesz említést a választási kampányról. Azonban kiemeli, hogy az időzítése rossz, mert *„mindezt éppen most csinálják, amikor a nemzetközi helyzetben enyhülés mutatkozik, amikor az Egyesült Államok és a Szovjetunió kapcsolatai megjavulásának perspektívái kirajzolódnak.”*⁴⁶, továbbá ideológiailag támadja hosszan a határozatot és párhuzamba vonja a gyarmattartó országok kapcsolatát gyarmataikkal.⁴⁷

Ezzel kapcsolatban a *The New York Times* közölte a Rab Nemzetek Tanácsának elnökének levelét. Ebben korábbi cikkekre reagál és kifejti a véleményét az elnyomásról és reméli, hatni fog Hruscsovra.⁴⁸

⁴² A forrásokban *„the captive nations resolution”* szerepel.

⁴³ PETER CARLSON: *K blows top*. PublicAffairs, New York, 2009. 8. o. (Továbbiakban: CARLSON, 2009.)

⁴⁴ CARLSON, 2009. 8-9. o. ; JESZENSZKY Géza: *A rendszerváltozás nemzetközi háttere*. 2009. <http://www.mbk.org/Article669.html> (Letöltés ideje: 2012.01.30.)

⁴⁵ *Dunántúli Napló*, 1959. július 31. 4. o.: EISENHOWER sajtóértekezlete.

⁴⁶ *Népszabadság*, 1959. július 24. 1. o.: *Hruscsov elvtárs beszéde a szovjet-lengyel tárgyalásokról, a szocialista országok sikereiről, a „rab nemzetek hete” provokációjáról.*; *Népszabadság*, 1959. július 24. 1.-5. o.: *Hruscsov elvtárs beszéde a moszkvai gyűlésen.*

⁴⁷ Uo.

⁴⁸ *The New York Times*, 1959. augusztus 12. 28. o.: *Europe's Captive Nations. Poland's Reception of Nixon and Khrushchev Visit Discussed.*

III. A new yorki Szovjet kiállítás

A két kiállítás közül ez nyílt meg előbb. Erről a tárlatról mind az amerikai, mind a magyar sajtó sokat írt. A forrásokból nagyon jól megfigyelhető, hogy a magyar sajtó csak azoknak a véleményét hozza le, akik a kiállított termékek jó minőségéről és a tárlatot nagyon pozitívan ítélik meg, szemben az amerikai oldalon inkább a negatív hangok kerülnek előtérbe.

Se a *Népszabadság*, se a *Dunántúli Napló* nem közölte a hírt, hogy ki utazik el megnyitni a New York-i kiállítást. A megnyitás dátuma óta csak június 24.-én egy rövid emlékeztető jelent meg, mely új információ tartalma csak annyi volt az olvasó számára, hogy mely szovjet filmeket mutatják be a kiállítással párhuzamosan.⁴⁹ Az, hogy ki nyitja meg a tárlatot, az csak az adott személy megérkezése kapcsán került elő. Kozlov a Szovjetunió Minisztertanácsának első elnökhelyettese volt az a magas beosztású személy, akit Nixonnal egyenrangúnak találtak a döntésben illetékesek. A new yorki polgármester fogadta, aki kijelentette, hogy a két vezető utazása a „*békét és a kereskedelem fejlesztését szolgálja*.”⁵⁰ Ez alapján is olvasható, hogy a kiállítások és az ehhez kapcsolódó utazások az ezzel járó pozitív hatásokat hangsúlyozza ki a magyar sajtó. A békére Kozlov idézett beszédje is utal: „*Meggyőződésünk, hogy a New York-i szovjet kiállítást, akárcsak a jövő hónapban Moszkvában megnyíló amerikai kiállítás, elő fogja segíteni a népeink közötti jobb megértést, a Szovjetunió és az Egyesült Államok baráti kapcsolatainak fejlődését, s így a világbéke megszilárdulását is.*”⁵¹ De, ezeken felül a Szovjetunió már Nixon által is említett büszkesége, a TU-114-es repülőgépet is összekapcsolja a kelet-nyugat kapcsolatainak javításának lehetőségével: „*A történelemben példátlan, leszállás nélküli utat tettünk meg Moszkvától New Yorkig a TU-114 mintájú turbólégcsavaros utasszállító repülőgépen. Mindössze 11 órával ezelőtt még otthon voltunk;...Látható, hogy a technika mai fejlettsége mellett csökkent a távolság a világ két féltekéjén lévő országaink között, s bővült a kölcsönös találkozások lehetősége.*”⁵² Hozzá tartozik az igazsághoz, hogy az Egyesült Államok nehézbombázói, a B-36-os és a B-52-es is képes volt megtenni ugyanilyen nagy távolságokat.⁵³ Azt is megemlíti, hogy a tárlatot az elnök is megtekintette.⁵⁴

⁴⁹ *Népszabadság*, június 24. 7. o.: *Külföldi események - néhány sorban.*

⁵⁰ *Népszabadság*, június 30. 7. o.: *A szovjet kiállítás megnyitására Kozlov New Yorkba érkezett.*

⁵¹ Uo.

⁵² Uo.

⁵³ FISCHER, 1999. 21-28. o.

⁵⁴ Uo.

Kozlov későbbi utazásáról több cikkben is beszámol a magyar sajtó.⁵⁵ Eisenhower-rel történő találkozójáról és new yorki gyárlátogatásairól, amely beszámolóban több, az amerikai-szovjet kapcsolatok világbékére gyakorolt hatásáról fejt ki véleményét.⁵⁶ Az amerikai alelnök által Kozlovnak tartott fogadásáról, ahol megemlíti, hogy Milton Eisenhower, az elnök testvére is elkíséri.⁵⁷ Címlapon hozta a *Népszabadság* egyik washingtoni beszédét, amely teljes mértékig a szovjet-amerikai kapcsolatok békés egymásmellet élésre való helyezéséről szól.⁵⁸ Egy nappal később bővebb tájékoztatást ad a tárgyalásokról, sok idézettel ellátva Kozlovtól.⁵⁹ Kaliforniai látogatásáról,⁶⁰ útjának Berkeley-i állomásáról,⁶¹ a Nagy-tavak vidékén lévő városokban tett megállójáról,⁶² és végül a távozásáról is.⁶³ A *The New York Times* is hírt ad Kozlov Washington D.C.-ben tett látogatásáról.⁶⁴

Elképzelhetőnek tartom, hogy az érdeklődés nagyobb mértékéből kifolyólag került ennyiszer ez az esemény elő a vidéki lapban, azonban ezt alátámasztó forrás létezéséről nincs információ.

Kozlov útjáról az amerikai lapok kevesebbszer tesznek említést. A *Newsweek* 1959. július 20.-án megjelent száma turistáskodással foglalkozik a címlapján⁶⁵ is és ebben megemlíti, hogy Kozlov az elsőszámú, Andrej Nyikolajevics Tupoljev repülőgép tervező a második legmagasabb rangú orosz személyiség az államok területén, az 539 turistából.⁶⁶ Az egy héttel későbbi szám pedig csak az „Orosz Nixon” becenevet adja neki.⁶⁷ (Ugyanitt Hruscsovnak a magyarországi és tibeti hentes gúnynevet adja⁶⁸). A *The New York Times*

⁵⁵ Ezzel az utazással kapcsolatban kilenc cikk jelent meg a Dunántúli Naplóban, hét pedig a *Népszabadság*ban, amelyek közül csak kettő az, amelynek témája megegyezik. Ez különösen érdekes, mivel a vidéki lapban a Nixon látogatása után ez a legtöbb hírrel rendelkező esemény. Az idézett nyilatkozatok legtöbb esetben a két ország közötti kapcsolatok szorosabbá és békésebbé alakításáról szólnak. A Dunántúli Napló esetében azt is fontos megfigyelni, hogy a hat cikkből négy címlapon szerepel, szemben az országos lap hat beszámolójából csak egy.

⁵⁶ *Népszabadság*, július 2. 7. o.: Kozlov elvtárs szerdán Eisenhower elnökkel tárgyalt.; *Dunántúli Napló*, 1959. július 3. 1. o.: Kozlov és Eisenhower megbeszélése.

⁵⁷ *Népszabadság*, július 3. 7. o.: Fogadások Washingtonban Frol Kozlov tiszteletére.

⁵⁸ *Népszabadság*, július 4. 1. o.: A Szovjetunió és az Egyesült Államok között megvannak a békés és barát kapcsolatokhoz szükséges alapok.

⁵⁹ *Népszabadság*, július 5. 4. o.: Egy hét a világpolitikában.

⁶⁰ *Dunántúli Napló*, 1959. július 5. 1. o.: Kozlov Kaliforniába érkezett.

⁶¹ *Dunántúli Napló*, 1959. július 9. 6. o.: Kozlov elvtárs az amerikai „atomvárosban”.

⁶² *Dunántúli Napló*, 1959. július 10. 1. o.: Javítani kell a szovjet-amerikai kapcsolatokat. ; *Népszabadság*, 1959. július 10. 6. o.: Kozlov Detroitban meglátogatta a nagy autógyárakat.

⁶³ *Dunántúli Napló*, 1959. július 14. 1. o.: Kozlov elhagyta az Egyesült Államokat.

⁶⁴ *The New York Times*, 1959. július 1. 3. o.: KOZLOV APPEALS FOR AMITY OF PAST; In Capital, He Asks Return of Wartime Comradeship -- Visits Atomic Ship;

⁶⁵ 6. ábra

⁶⁶ *Newsweek*, 1959. július 20. 35. o.

⁶⁷ *Newsweek*, 1959. július 27. 42. o.

⁶⁸ Uo.; További Hruscsova az amerikai sajtóban használt elnevezésekről lásd. CARLSON, 2009. X-XI. o.

július elsején számol be részletesen a Washingtonban töltött első napról és mutat egy képet, amin átvesz egy ajándék játék babát.⁶⁹

A magyar fél a kiállítás sikeréről többször is beszámolt addig amíg fogadta a látogatókat. A legelső cikk „*Bámulatos! Kolosszális!*” címen jelent meg a *Népszabadság*ban július 4.-én, amely B. Sztrelnyikov, a Pravda újságírójának a tudósítása volt. Foglalkozik az személyzethez feltett kérdésekkel, amelyek között szerepelnek a Szputnyikok⁷⁰, fizetett szabadság és ingyenes egészségügyi ellátás témái, továbbá ez az egyetlen cikk, amelyben előkerül a látogatók életkora, mert kiemeli a fiatalok nagy arányát. Képeket is közöl a lap a Szputnyikot megtekintő tömegről és a Lenin jégtörő hajó atomreaktorát néző emberekről. Viszont, reagál az amerikai sajtóra, mivel „*megpróbálja kisebbiteni a szovjet kiállítás jelentőségét és azt az óriási hatást, amelyet az amerikaiakra gyakorol.*”⁷¹ Idézi a New York Post írását, amely szerint „*a rendkívül hatásos kiállítási tárgyak a legkritikusabb beállítottságú látogatókat is bámulatba ejtették*”.⁷² Ez azonban az állítás érvényét veszti a Newsweek július 6.-i számában a tárlatról szóló beszámolóval, mivel ott szakértőket kérdeztek a tárgyakról és Clinton Blunt véleménye szerint, bár a kiállított tárgyak minősége jó, de „*a termékek nem elég szépek. „Nem tudnák eladni ezeket itt.*”⁷³ A televíziók bár jók, de vannak problémák velük az amerikai készülékekkel összehasonlítva. A vasnál a mennyiségen van a hangsúly a minőséggel szemben, ami olyan szintet ér el, hogy nem fogadnák el az országban már. Minden megkérdezett szakértő azt írja, hogy nem nyugtázták le őket a kiállított termékek.⁷⁴ Henry Hazlitt, a Newsweek július 20.-i számában fejti ki a véleményét a szovjet kiállításon látottakról és írt egy, a magyar állásponthoz képest nagyon kritikus cikket, amelyből egy jellemző részletet: „*A látogató lát például egy szovjetek által készített autót. De mit mond el ez neki összehasonlítva az orosz és amerikai motor iparról? Mennyibe kerül előállítani egy orosz autót? Milyen vezetni? Tömegtermelésben gyártják? Mennyi készült el? Mennyi orosz tud megengedni magának egyet?*”⁷⁵ Leírja a rossz lakás körülményeket és gazdasági elmaradottságot minőségben és mezőgazdasági termelésben.⁷⁶

A kiállítási tárgyakról mindkét ország sajtója beszámolt már a kiállítás megnyitása előtt is. A *Népszabadság* a tárgyakat illetően május 8.-ai hírében ad információkat. Kiderül

⁶⁹ *The New York Times*, 1959. július 1. 3. o.: *Kozlov appeals for amity of past.*

⁷⁰ Lásd. bővebben a Szputnyikok jelentőségéről FISCHER, 2005. 171.175.; FISCHER, 1999. 67-68. o.

⁷¹ *Népszabadság*, 1959. július 20. 8. o.: *Bámulatos! Kolosszális! Helyszíni riport a New York-i szovjet kiállítás első napjáról.*

⁷² Idézi Uo.

⁷³ *Newsweek*, 1959. július 6. 71. o.

⁷⁴ Uo.

⁷⁵ *Newsweek*, július 20. 81. o.

⁷⁶ Uo.

belőle, hogy a brüsszeli világkiállításon⁷⁷ díjat nyert tárgyakat is kiállítják és elviszik a híres Lenin atommeghajtású jégtörő modelljét és reaktorának mását, a Szputnyik műholdak sikere kapcsán egy termet szántak a világűrnek, ipari berendezéseket és a 7 éves tervet is ismertetik.⁷⁸ A kiállítás céljáról május 28.-án Bolsakov Pravdában megjelent írását idézik és jól kivehető belőle, hogy békés egymás mellett élés a fő célja a tárlatnak: „*A szovjet kiállítás fő feladata , hogy meggyőző erővel és világosan ismertesse a szovjet nép kiemelkedő sikereit. A kiállított anyag tükrözi majd a szovjet népek barátságának és egyenjogúságának eszméit, államunk törekvését a békére és a más népekkel való együttműködésre.*”⁷⁹ Kozlov megérkezése után azonban egy, a kiállítástól független tárgyat is megtekinthettek az érdeklődők New York-ban. Ez a TU-114-es repülőgép volt, amellyel a szovjet küldöttség New Yorkba érkezett megnyitni a szovjet kiállítást. Nagy népszerűségnek örvendett a világban. A megnyitásról az MTI beszámolóját közli a *Népszabadság*.⁸⁰ Ezzel, hogy a Szputnyik, Lenin jégtörő és a TU-114-es repülőgép jelen volt egy időben a városban, New York lakossága megtekinthette egy napon a Szovjetunió mindhárom akkoriban fontos katonai újítását.⁸¹

Miután megnyílt a tárlat, több beszámoló jelent meg a kiállítás sikeréről. Július 18.-án a *Népszabadság* cikket közöl, amelyben sok idézet van a látogatók könyvéből és mindegyik beleilleszkedik a korábbi vezetői nyilatkozatok mondanivalójába: „*Minden okuk megvan a büszkeségre. Remélem a kiállítás elősegíti majd, hogy jobban megértsük egymást*” ..., „*A kiállítás rendkívül érdekes. A kiállítási tárgyak tükrözik a nép óriási életerejét, bátor szellemét*”⁸² Ez a cikk számol be arról, hogy Cyrus Eaton Cleveland-i nagyon gazdag üzletember eljuttatta levelét a szervezőkhöz. Oka van, amiért tőle idéztek, mivel tükrözi a szovjet vezetők nyilatkozatainak stílusát, illetve köztudomású volt a baloldali orientáltsága: „*Kétségtelenül ez a kiállítás a huszadik század egyik legnagyobb látványossága. Meg vagyok győződve róla, hogy a kiállítás jelentősen hozzájárul majd a Szovjetunió és az Egyesült Államok kapcsolatainak megjavulásához.*”⁸³ Július 20. és augusztus 2. között a *Népszabadság* nem közölt a kiállításról hírt. Ellenben a Dunántúli Naplóban megjelent egy hír, amely Ezra Taft Benson, amerikai földművelésügyi miniszter látogatásáról számol be. Közlik Benson benyomását a kiállításról, amelyhez hozzátette, hogy bővítené a kereskedelmi

⁷⁷ 1958-ban volt ez a világkiállítás.

⁷⁸ *Népszabadság*, május 8. 7. o.: Moszkvai tudósítónk jelenti: Nagyszabású szovjet kiállítás nyílik New Yorkban

⁷⁹ *Népszabadság*, május 28. 7. o.: Június 30-án nyílik a New York-i szovjet kiállítás.

⁸⁰ *Népszabadság*, 1959. július 3. 7. o.: A TU-114-et nyolc napra megnyitották az amerikai érdeklődők előtt.

⁸¹ FISCHER, 2005. 180.: 100. ábra leírása.

⁸² *Népszabadság*, július 18. 6. o.: A New York-i szovjet kiállítás sikere.

⁸³ Uo.; Cyrus Eaton – *Biography of the Man*. <http://www.deepcove.org/History/cyruseaton.html> (Letöltés ideje: 2012. 01. 30.)

kapcsolatokat a Szovjetunióval és, hogy tanulmányozná a Szovjetunió mezőgazdaságát személyesen is.⁸⁴ (Ehhez kapcsolódva megemlítem, hogy szintén a Dunántúli Napló az MTI közleményét hírül adja, amelyben írják, hogy 4 évvel korábban a kolhoz-rendszer csődjéről beszélt és emiatt nem látogathat az országba.⁸⁵ Valószínűnek tartom azt, hogy azért csak egy vidéki lap emlékezik meg erről, mert többet szerepeltek ekkor a mezőgazdasági események az újságban, mivel fontos volt a mezőgazdaság abban a térségben, ahol a lapot árulták.) Augusztus 2.-án törte meg némaságát a *Népszabadság* azzal, hogy McElroy amerikai hadügyminiszter látogatása után megfogalmazott véleményéről beszámol. Ebben szó esik az atomenergia békés felhasználásáról, de a két ország kapcsolatairól is, miszerint „A szovjet kiállítás szemléltetően bizonyítja, hogy a Szovjetunió és az Egyesült Államok együttműködhet népeink és a világ többi népe hasznára.”⁸⁶ De a kiállításról megjegyzi még azt is, amit az újság ki is emel, hogy „Ez a kiállítás elsősorban azt tanúsítja, hogy a Szovjetunió minden területen óriási sikert aratott”.⁸⁷ Augusztus 7.-én az ENSZ főtitkára is meglátogatta a szovjet kiállítást, amiről másnap a magyar országos napilap be is számolt egy TASZSZ jelentés közlésével. Ebben Hammarskjöld, a kapcsolatok javulását kihangsúlyozó véleményét idézik többször. Szerinte is a „A szovjet kiállítás elősegíti a népek közeledését”.⁸⁸

Amerikai részről a hetilapokban negatív vélemények fogalmazódtak meg a kiállításról. A *National Review* július 18.-án megjelent számában James Burnham, „Jegyzetek a Szovjet Kiállításról”⁸⁹ című írása sok helyen azonos a szovjet félnél történt hasonló, - a tipikusnak mondott termékek átlagosnak mondása, miközben keveseknek elérhető - kijelentésével, miszerint, propagandának használják fel és nem is igaz teljes mértékig a kiállított anyag, csak éppen ezt a szovjet kiállításról írja az amerikai lap. Már a legelső bekezdésben megjegyzi, hogy amerikai szemmel milyen elavult, régimódi a kiállított ruha kollekció. A szobrokra és festményekre az ízléstelenség jelzőt ragasztja, az autóknál pedig megjegyzi: „Azzal, hogy ránézel egy Csajkára, Volgára, Zilre vagy Moszkvicsra az meggyőző arról, hogy van egy külföldi autó fajta, amely miatt nem fog aggódni Detroit.”⁹⁰ A kiállított

⁸⁴ Dunántúli Napló, 1959. július 29. 4. o.: Az amerikai földművelésügyi miniszter megtekintette a New York-i szovjet kiállítást.

⁸⁵ Dunántúli Napló, 1959. augusztus 1. 4. o.: Benson amerikai földművelésügyi miniszter rossz jóságnak bizonyult

⁸⁶ *Népszabadság*, 1959. augusztus 2. 5. o.: Az amerikai hadügyminiszter nagy elismeréssel nyilatkozott a New York-i szovjet kiállításról.

⁸⁷ Uo.

⁸⁸ *Népszabadság*, 1959. augusztus 8. 4. o.: „A szovjet kiállítás elősegíti a népek közeledését” – jelentette ki Hammarskjöld New Yorkban.

⁸⁹ *National Review*, 1959. július 18. 236. o.

⁹⁰ Uo. o.: „A look at the Chaika, Volga, Zil and Moskvich will convince you that there is one line of foreign cars that will not worry Detroit”

tárgyaknál felsorolja a Szputnyikok⁹¹ modelljeit, a jégtörő modelljét és egyéb terveket, orvosi berendezéseket, traktorok, elektronikus berendezéseket. A kiállított lakásról „A teljes hazugság”⁹² című részben megjegyzi, hogy a kiállított ház a szovjet emberek álmainak 95%-ban szerepel és a kiállított fogyasztói javak azok csak a távoli jövő képeit mutatják. 10 000 hazugság van szerinte a kiállításon, amellyel arra reflektál, hogy minden tárgy egy hazugság.⁹³

A már korábban idézett július 6.-i *Newsweek* szám árul el egyéb részleteket még a kiállításról. Kiderül az összértéke, ami 12 millió dollár, több képet közöl a kiállított tárgyakról (például autóról, szobabelsőről, a reaktor modellről) és magát a Coliseum épület bejáratánál lévő felirat az aminek a képével kezdi a cikket, amelyre az van ráírva: „A tudomány, technológia és kultúra Szovjet kiállítása”.⁹⁴ Az 1959. augusztus 10.-ig nyitva álló kiállításra egy dollár volt a jegy, amelyből 10 rubelt is kapott volna az ember a Szovjetunióban.⁹⁵

A *The New York Times* is aktívan foglalkozott az kiállítással. Az első nap nagy sikeréről július első napján jelent meg egy cikk a címlapon. Kiderül a cikkből, hogy negyven és ötven ezer fő között volt a látogatószám az első napon, ami közel jár az épület rekordjához, amely hatvan ezer fő volt. A cikk hosszan ír a kiállított tárgyakról és közöl interjúkat, amelyeket látogatókkal készített az újságírójuk. A berendezett lakásról való szkepticizmussal zárja a szerző a cikket, amelyet csak távolról lehetett megtekinteni.⁹⁶ Az amerikai napilap sok eseményről beszámolt, de a *Népszabadság* is egy cikkben foglalkozott az üggyel. Ugyancsak megegyezik Gregory McElroy látogatásáról való tudósítás, amelyben szintén sokat idézik őt és mely daraboknál töltött el több időt a többihez képest. Egy képet is mutatnak arról, ahogy megtekint a közelebből a Lenin jégtörő hajó modelljét.⁹⁷ Hírt ad Earl Warren főügyész és Frederick Henry Mueller látogatásáról is a kiállításon. Warren a látogatás után nem sokkal európai utazást tett, ahol Moszkvába is ellátogatott.⁹⁸ Warren Szovjetunóban tett látogatásáról később is beszámol az amerikai sajtó.⁹⁹ Szintén ilyen esemény volt az ENSZ nagykövet látogatása, amelyről 1959. augusztus 6.-án számol be a lap és itt is közli a kapcsolatok

⁹¹ Lásd. FISCHER 2005. 171. o. 94. ábra

⁹² Uo. o.: „*The Total Lie*”

⁹³ Uo.

⁹⁴ *Newsweek*, 1959. július 6. 70. o.: „*Soviet Exhibition of science, technology and culture*”.

⁹⁵ *Newsweek*, 1959. július 6. 70-71.

⁹⁶ *The New York Times*, 1959. július 1. 1-2. o.: Peter Kihss: *Soviet Fair Here Draws Big Crowd. Official Puts Attendance at 40,000 on First Day – Exporters In for Talks*

⁹⁷ *The New York Times*, augusztus 1. o.: *McElroy Says Soviet Exhibition Shows Nothing to Upset Defense*

⁹⁸ *The New York Times*, 1959. augusztus 8. o.: *WARREN DROPS IN AT SOVIET DISPLAY. Chief Justice on His Way to Europe -- Mueller Also Visits Coliseum Show*

⁹⁹ *The New York Times*, 1959. augusztus 9.: *Warren to Fly to Moscow*; *The New York Times*, 1959. augusztus 12. 1.: *Moscow Crowd Welcomes Justice Warren at U. S. Fair*; *WARREN GREETED AT MOSCOW FAIR*

kiállításokkal történő javításáról az álláspontját, továbbá, a tárlat mely pontjainál töltött el huzamosabb időt.¹⁰⁰ Augusztus 10-én arról számol be a napilap, hogy 60 000 látogató tekintette meg az utolsó előtti napon a kiállítást. Itt közlik továbbá azt is, hogy nem hivatalosan (mivel a szervezők nem adták ki a hivatalos adatokat) több mint 1 000 000 látogató tekintette meg a kiállítást, amely hatalmas népszerűsége vall.¹⁰¹ Utóbbi információról a Dunántúli Napló már másnap beszámol a külföldi rövid hírek között,¹⁰² a *Népszabadság* pedig 3 nappal később már közli a Dunántúli Napló írásánál hosszabb TASZSZ jelentést.¹⁰³ Augusztus 15.-én azonban egy olyan cikk jelent meg, amely az újság hatását mutatja be, a kiállítás hatására, mivel a Pravda kifogásolta azt, hogy olyanokat írt a *The New York Times*, amelyek kétségeket kelthettek a látogatók között a szovjet nép sikereit illetően.¹⁰⁴ Ez utóbbi eset is jelzi, hogy mennyire fontosnak vélte a szovjet hatalom a sajtó erejét a kiállításról való tájékoztatás tekintetében.¹⁰⁵

IV. A moszkvai Amerika Kiállítás

Ennek a kiállításnak a sajtóvisszhangja ha lehet, még a Szovjet Kiállításét is túlszárnyalták. A tárlat értékéről több ellentétes szám is megjelent az amerikai sajtóban¹⁰⁶ és egy cikk is, amelyben kongresszusi képviselők kritikája olvasható arról, hogy nem biztos, hogy megérte ez a kiállítás az adófizetők pénzét.¹⁰⁷ A kiállítás fontosságáról legjobban a *Newsweek* szerzője ír: „Évekig Amerika megpróbálta megtörni a vasfüggönyt rádió keresztül. Most, legalább ott van egy élő, három dimenziós kiállítótér, amelytől azt várják, hogy elkápráztat 5 millió

¹⁰⁰ *The New York Times*, 1959. augusztus 6. o.: *Soviet fair viewed by Hammaraskjold.*

¹⁰¹ *The New York Times*, 1959. augusztus 10. o.: *Soviet Show Visited By 60,000 in a Day.*

¹⁰² *Dunántúli Napló*: 1959. augusztus 11. 4: *Külföldi rövid hírek.*

¹⁰³ *Népszabadság*, 1959. augusztus 13. 4. o.: *Több mint egymillió látogatója volt a New York-i szovjet kiállításnak.*

¹⁰⁴ *The New York Times*, 1959. augusztus 15. o.: *PRAVDA CHIDES TIMES. Charges Attempt to Weaken Effect of Soviet Fair Here.*

¹⁰⁵ Továbbá a *The New York Times* közölt egy hírt a kiállításon dolgozó szakértőkről is, mivel sokan panaszkodtak, hogy nehéz megtalálni őket. Ennek az volt az oka, hogy a szakértők panaszkodtak a látogatókra, amiért nem azzal kapcsolatban kérdeznek, amely tárgyról ők tudnának a legtöbbet beszélni, hanem általános dolgokról. A megkérdezett dolgozó a Szputnyikkal kapcsolatban tudott felvilágosítást adni, azonban csak a kérdések 5%-a irányult erre. A cikk beszámol még arról, hogy a szovjetek felé tanúsított kritikákat is ezeknek a dolgozóknak mondják el vagy próbálkoznak lopással. Más ott dolgozókat is megkérdeztek a tapasztalataikról és mind ezeket mondták el. Az egyikük azonban idézett a feleségének leveléből, amelyet az amerikai kiállításról írt neki. Elmondta, hogy ott is hasonló problémákkal küzdenek, hogy lopják a könyveket, megrongálják a kiállítási tárgyakat.¹⁰⁶ A magyar sajtó sem foglalkozik ezzel, pedig felhasználható lett volna kritika megfogalmazásához. (*The New York Times*, 1959. augusztus 9. 9. o.: *GUIDES OUTDRAW SOVIET EXHIBITS; Although Difficult to Find, They Face Many Queries on Personal Matters.*)

A lopás problémát jelentett a

¹⁰⁶ *The New York Times*, 1959. augusztus 23. o.: *HOUSE UNIT PRAISES U. S. FAIR IN SOVIET.*: 3 600 000 dollár; *Time*, 1959. április 27. 28. o.: 5 000 000 dollár.

¹⁰⁷ *The New York Times*, 1959. augusztus 23. o.: *HOUSE UNIT PRAISES U. S. FAIR IN SOVIET.*

oroszt.”¹⁰⁸ A Szokolnyiki-park 15 percre volt metróval a Kremltől. A kiállítás területén nagy építkezések folytak, amelyet az Egyesült Államok fizetett. A területet bérelték 142,250 dollárért, az 750 000 dollár értékű épületeket azonban fél áron eladták a kiállítás után Szovjetuniónak.¹⁰⁹ Az építkezéseket meglátogatta az moszkvai amerikai nagykövet kérésére Hruscsov, amelyről a *Népszabadság* is beszámolt.¹¹⁰

A kiállításon 750 cég képviseltette magát és a traktoroktól kezdve a mirelit élelmiszereken keresztül a baseball ütőig minden megtalálható fogyasztói termékek tekintetében. A cégek ki is használták a promóció nyújtotta lehetőségeket és a látogatók ingyen sminkkészletet kaptak és megkóstolhatták az egyik nagy colagyártó termékét. A belépőjegy a kiállításra mindössze csak egy rubel volt, azonban a nagy érdeklődés miatt hamar elfogyott és a feketepiacon nagy haszonnal kereskedtek vele.¹¹¹ A colát maga Hruscsov is megkóstolta, amelyre azt mondta, hogy „*Nagyon frissítő!*”¹¹². Ezzel kapcsolatban Harrison Salisbury úgy gondolja, hogy „*de amint megkóstolta ezt a furcsa lötytyöt és finomnak találta, egyből készen állt a klasszikus kommunista doktrínák elvetésére.*”¹¹³ Erről az eseményről készült fotók nagyon nagy bevételt hoztak a gyártónak.¹¹⁴ Nagyon sok orosz kaphatott kóstolót az italból, mivel naponta 70 000 ember látogatta meg a kiállítást.¹¹⁵ A kiállítási tárgyakhoz kapcsolódóan egy cikk jelent meg a *The New York Times* hasábjain augusztus végén, amelyben hírt adnak arról, hogy 1800 kiállítási tárgyat eladnak Oroszországban, amelyeknek a szabadalmainak és technológiáinak újra, módosított felhasználása nem okozhat problémát.¹¹⁶ A másik szuperhatalom legmodernebb repülőgépét megtekinthette a pártfőtitkár az amerikai nagykövet társaságában, amíg Nixon egy másik géppel Szibériában tartózkodott, adta hírül a Dunántúli Napló.¹¹⁷ A magyar sajtó nem közli, ellenben az amerikaiban előkerül továbbá azon információ, amely a cenzúráról szól. A *Time* magazin egyik számában írja meg azt, hogy a 8000 kiállított könyvből 100 tiltó listára került, többek között a 1959-es World

¹⁰⁸ Newsweek, 1959. július 27. 40. o.: „*For years, America has been trying to crack the Iron Curtain by radio. Now, at last, it has a live, three dimensional showplace that is expected to attract some 5 million Russians.*”

¹⁰⁹ Uo.

¹¹⁰ Népszabadság, 1959. május 6. 6. o.: *Hruscsov megtekintette a moszkvai amerikai kiállítás építési munkálatait.*

¹¹¹ Newsweek, július 27. 41. o.

¹¹² CARLSON, 2009. 18. o.: „*Very refreshing!*”

¹¹³ Idézi CARLSON, 2009. 19. o.: „*But once he tasted this strange brew and found it good, he was quite ready to throw overboard this classic Communist doctrine.*”

¹¹⁴ CARLSON, 2009. 19.; Don Kendall on the 1959 American Exhibition in Moscow. 2009.

<http://www.youtube.com/watch?v=IHS1xhikTCg> (Letöltés ideje: 2012.01.30.)

¹¹⁵ Newsweek, 1959. augusztus 10. 28. o.

¹¹⁶ The New York Times, 1959. augusztus 27. 1.-8. : *1,800 Items at Fair For Sale to Soviet. U.S. Would Sell Soviet Fair Items.*

¹¹⁷ Dunántúli Napló, 1959. augusztus 2. 6. o.: *Hruscsov elvtárs a vnukovói repülőtéren.*

Almanac-ot Norman Thomastól és Adlai Stevensontól, mert kritizálta az országot.¹¹⁸ A *New York Times* beszámol egy szovjet autó tervezőnek a kiállításon látott járművekről írt írásáról. Az véleménye negatív, hiába tekinthette meg a motorjukat is az autóknak, amely alapján jobban láthatta teljesítményüket. A hírben közlik látogatáson kiállított szavazógépen leadott szavazatok állását 7777 szavazat után, amelyeknek több mint a fele pozitív.¹¹⁹ Ez alapján a magyar sajtóban olvasható kritikák a hangos kisebbség véleményéről számolnak be. Továbbá a magyar sajtó nem adott tájékoztatást a kiállított könyvek lopásáról, pedig erről több cikk is megjelent a *The New York Timesban*.¹²⁰

A kiállítás terület 14 600 négyzetméter volt.¹²¹ A *Newsweek* és a *Time* magazin külön térképet helyezett el a hasábjain, amelyen bemutatja a kiállítás területét. Előbbi újság fényképekkel és érdekes információkkal kiegészítve mutatta be a helyszínt. Ilyen információ volt többek között, hogy az adott kóla gyártó 32 000 gallonnal (121 133 liter) hozott a termékéből kóstolni, vagy, hogy a „*TASZSZ panaszkodott arról, hogy ez a 13 ezer dolláros modell ház annyira tipikus háza a munkásoknak, mint a Buckingham palota.*”¹²² A *Time* magazin térképe kisebb méretű és kevesebb kommentárral látja el a helyszíneket, azonban mivel felülnézetből készült a kép, jobban lehet látni rajta a távolságokat. Továbbá jelölik rajta, hogy péntek délben és este milyen útvonalon haladt a szovjet pártfőtitkár és az amerikai alelnök.¹²³

Az esemény kapcsán a *Newsweek* 1959. július 20.-i száma a címlapon foglalkozik az utazási lehetőségekkel a Szovjetunióba a „*A fő utca Moszkvába megy*”¹²⁴ címen. A cikkben megemlíti, hogy az adott évre 15 000 turistát várnak a Szovjetunióba. Ez egy hosszú folyamat része volt, mert „*pár évvel ezelőtt csak amerikai diplomaták és pár gondosan kiválasztott tudósító kaphatott vízumot. Aztán jöttek az első kíváncsi és kevésbé magabiztos cseréje a tudósoknak; majd bővülő skálája a tánc és színházi csoportoknak, és a mostani nemzetközi kiállítások Moszkvában és New Yorkban. Most, legalább Mr. and Mrs. Amerikai*

¹¹⁸ *Time*, 1959. augusztus 3. 14. o.

¹¹⁹ *The New York Times*, 1959. augusztus 17. o.: *U.S. exhibit prides by soviet engineer.*

¹²⁰ *The New York Times*, 1959. augusztus 6.: *BOOKS RESTORED TO MOSCOW FAIR; U.S. Exhibits 70 Previously Barred, but Plastic Shield Keeps Readers Distant; The New York Times*, 1959. augusztus 19. 5. o.: *U. S. Closes Bookmobile at Fair After Many Volumes Disappear; A Major Attraction in Moscow Ends -- Crowds Showed Disappointment at Meagerness of the Display; The New York Times*, 1959. augusztus 20.: *A Book Airlift to Moscow; The New York Times*, 1959. augusztus 22. 1. o.: *BOOKS AIRLIFTED TO MOSCOW FAIR; Hasty Volunteer Effort Here to Help Reopen Exhibit BOOKS AIRLIFTED TO MOSCOW FAIR.*

¹²¹ *Népszabadság*, Május 8. 7. o. : *Moszkvai tudósítónk jelenti: Nagyszabású szovjet kiállítás nyílik New Yorkban. A megnyitásra magasállású szovjet személyiség utazik Amerikába.*

¹²² Idézi *Newsweek*, 1959. július 27. 40-41. o.

¹²³ *Time*, 1959. augusztus 3. 14. o.: *The U.S. IN MOSCOW. Russia Comes to the Fair.*

¹²⁴ *Newsweek*, 1959. július 20. 1.-31. o.: „*Main Street Goes to Moscow*”.

*Turista látogatja a Kremlt.*¹²⁵ A megkérdezettek alapján a legtöbben még mindig a kaland és az izgalom miatt utaznak a Szovjetunióba.¹²⁶ A szerző szerint, akik izgalom és kaland miatt mennek, úgy gondolják, hogy még mindig Retteget Iván korabeli Moszkvába utaznak. Jó tanácsként ellátja az utazókat azzal, hogy késések és sorok vannak. Ezt nem az ellátási problémák miatt esetleg akadozó bolti ellátásra érti, hanem a kiszolgálásra, mert „*egy pohár víz rendelése és annak létrejötte között egy egész fogást is hozhat.*”¹²⁷

A szerző leírja, hogy hogyan lehet eljutni az országba.¹²⁸ A *Newsweek* megkérdezett 3 amerikai, hogy miért utaznak a Szovjetunióba majd, és 3 szovjetet, hogy miért érkeztek az Egyesült Államokba.¹²⁹ A *The New York Times* is írt az utazásokról, annak kapcsán, hogy az ENSZ-ben felszólalt a szovjet delegáció annak kapcsán, hogy kritizálták, hogy a Szovjetunióba és Bulgáriába a turisták nehezen juthatnak be utazni az országban. Mihail Voronitchev, a delegáció egyik tagjának reakcióját idézik, amelyben kifejti, hogy átlagosan nyolc nap a vízumok odaítélésének ideje.¹³⁰ és, hogy a turisták olcsóbban válthatnak dollárt rubelre.¹³¹

Az amerikai sajtó sok szovjet várost becenevekkal látott el. A városoknál megfigyelhető, hogy az olvasók, hogy tudjanak mihez hasonlítani, egy amerikai városhoz hasonlították. Ez elsősorban Nixon körutazása kapcsán jön elő a sajtóban. Ezek alapján Leningrád az orosz Boston¹³² és Novoszibirszk Szibéria Chicago-ja. Novoszibirszk, bár tiltott volt a turisták számára, Nixon elutazhatott oda és még Szverdlovszkba, de Vlagyivosztokba már nem engedték be (emiatt ment Varsóba).¹³³

¹²⁵ *Newsweek*, 1959. július 20. 31. o.: „Only few years ago, only American diplomats and few carefully chosen correspondents could get visas. Then came the first suspicious and hesitant exchanges of technical experts; then a broadening stream of dance and theater groups, and the current international exhibitions in Moscow and New York. Now at, last Mr. And Mrs. American Tourist are visiting the Kremlin.”

¹²⁶ Ahhoz az akkoriban 1 147,70 dolláros első osztályú repülőjegyüknek köszönhetően megtegye a turista a 12 órás utat egy átszállással, először a nagykövetségen kell jelentkezni két fényképpel, útlevelemmel és 50 dollár készpénzzel és várni a válasza akár egy hónapot is. 35 városba lehet ellátogatni csak és lehet választani 16 program közül, az egyszerű 5 napos Moszkvai tartózkodástól a 23 napos Fekete-tengeri fürdőzéssel egybekötött körutazásra 8 város érintésével. A városokról térképet is közölnek, hogy egyáltalán melyik városba lehet egyáltalán utazni, mert 9 városba és a környékekre nem mehetnek turisták. Bizonyos városokról képet is közölnek és, hogy mennyi idő eljutni Moszkvából repülővel oda. (*Newsweek*, 1959. július 20. 31-32. o.)

¹²⁷ *Newsweek*, 1959. július 20. 32. o.: „a request for a glass of water can bring an entire meal to a dead halt.”

¹²⁸ *Newsweek*, 1959. július 20. 32-35. o.: ; A városok ahova nem mehet amerikai turista a térkép szerint, angol írásmóddal: Sverdlovsk, Chelyabinsk, Omsk, Novosibirsk, Stalinsk, Krasnoyarsk, Yakutsk, Vladivostok, Khabarovsk.

¹²⁹ *Newsweek*, 1959. július 20. 32-33. o.; A *Newsweek* a tapasztalatok alapján 30 nap a vízumról való döntés időtartama. (*Newsweek*, 1959. július 20. 32.)

¹³⁰ *Newsweek*, 1959. július 20. 32. o.

¹³¹ *The New York Times*, 1959. május 6. 78. o.: *Moscow is calling for more tourism.*

¹³² *Newsweek*, 1959. július 20. 35. o.

¹³³ *Time*, 1959. augusztus 3. 11. 16.; CONRAD BLACK: *A Life in Full Richard M. Nixon*. PublicAffairs, New York, 2007. 384. o.

A Dunántúli Napló két cikket közöl a moszkvai amerikai kiállításról. Az első a megnyitó után pár nappal, július 28.-ai keltezésű cikk, ami a TASZSZ jelentését tartalmazza. Ebben a cikkben kritikát fogalmaz meg a piaci szokásokkal szemben, mivel bár látogatói reakciókat közöl, erre a témára épülnek: „Miért nem készülnek az Egyesült Államokban olcsó, kis fogyasztású gépkocsik?...Ésszerű dolog-e évente változtatni a gépkocsi típusokon, csupán az árak felszórólása végett?”¹³⁴ A második cikk az a TASZSZ közlemény és már augusztus közepén született a szovjet lapok a véleményét gyűjti össze. Ebben tökéletesen kivethető, hogy a szkepticizmus a kiállításon bemutatott modell ház valóságosságával kapcsolatban jelen van mindig. A látogatók között vita alakult ki, mert állítólag a szervezők el akarták hitetni velük, hogy a színes televízióval felszerelt konyha az átlagos az Egyesült Államokban. A *Newsweek* folyóiratra hivatkoznak, hogy ott azt írják, hogy 250 000 dollárba kerül egy ilyen konyha.¹³⁵ A szerző valószínűleg a *Newsweek* 1959. július 27.-én megjelent számának 40. és 41. oldalán látható térképet nézte, amelyen szerepel fényképpel kiemelve egy 250 000 dollár értékű álomkonyha és a 13 000 dollár értékben felépített és berendezett modell ház.¹³⁶ A hír végén megemlíti, hogy lenézték az amerikaiak a szovjeteket, azonban nem említi meg a korábban már idézett, szintén a *Newsweek* adott számában megjelent, pár oldallal korábban leadott Rettegett Iván szovjet képet.¹³⁷

Nagyobb horderejű összefoglaló a korszakban Magyarországon csak a *Népszabadságban* jelent meg augusztus 20.-án, amely egy egész oldal terjedelmű volt és vált így a magyar sajtó, a témában közölt írásainak tekintetében a leghosszabbnak. A címe az Amerikai kiállítás Moszkvában, amely feliratot az egymás mellett lobogó amerikai és szovjet zászló alá írtak fel. Itt is megfigyelhető, a már említett, szovjet sajtótermékekből összeállított TASZSZ jelentésben megállapított utalás arra, hogy lenézik szovjeteket a szervezők, csak ebben a cikkben azt tartja kiváltó oknak, hogy nem ismerték eléggé őket. Panaszodik a szerző (Rényi Péter) a kiállítási épület zsúfolt berendezésére is. Úgy véli, hogy Moszkvába a „szennyüket” vitték ezekkel a tárgyakkal, ahelyett, hogy üzemszervezési technikájukat, technológiájukat, gyártási módszereiket mutatták volna be. A magyar sajtóból most értesülhettek először, hogy elvitték az orosz fővárosba a RAMAC számítógépet, amelyre több ezer kérdés és válasz volt beprogramozva.¹³⁸ A számítógéphez kritikusan áll nagyon, amit jól példáz az egyik reakciója, amelyet egy kérdésre kapott válasz váltott ki belőle: „Például azt

¹³⁴ Dunántúli Napló: 1959. július 28. 4. o.: A moszkvai amerikai kiállításon.

¹³⁵ Dunántúli Napló 1959. augusztus 15. 4. o.: Szovjet vélemények a moszkvai amerikai kiállításról.

¹³⁶ *Newsweek*, 1959. július 27. 40-41. o.

¹³⁷ Dunántúli Napló 1959. augusztus 15. 4. o.: Szovjet vélemények a moszkvai amerikai kiállításról.; *Newsweek*, 1959. július 27. 32. o.

¹³⁸ CARLSON, 2009. 26. o.

meg lehet tudni, hogy hogyan lehet részvényeket vásárolni – ami aztán nagyon izgatja a Szokolnyikiakat! – de hogy kik birtokolják a részvények hatalmas többségét, arról hallgat az elektronikus krónika.” Leírja a kiállításon vetített filmek tartalmát, azonban úgy véli, hogy <A cél? A benyomások tömegével fasczinálni, hipnotizálni – a nézőt „leteríteni”.> A szerző hasonlóan próbálja elferdíteni a valóságot, mivel a filmek csak bemutatni, közelebb hozni szerettek volna tájakat, épületeket stb.¹³⁹ Hosszan emlékezik meg a fénykép kiállításról is, mivel problémának véli azt, hogy egy egyszerű elrendezési módszer alapján rakták ki a képeket. A festményekről és a szobrokról viszont ha csak röviden is, de pozitívan vélekedik. A cégek jelenlétét is negatívan ítéli meg. A befejezésben megemlíti, hogy a legnagyobb siker az, hogy a két nemzet zászlója egymás mellett leng, mert *„ha nem is megvalósult békés egymás mellett élés jelképe ez a kettős árbóc...azért jó dolog, nagyon jó dolog, hogy békeszerető emberek állhatatossága már ennyit kivívott.”*¹⁴⁰

A sajtó beszámolt azonban egy másik kiállításról is, amely párhuzamosan volt nyitva az amerikaival, mégpedig a szovjet népgazdaság eredményeinek kiállításáról, amely szintén fogyasztói termékeket, gépeket tárt a látogatók elé.¹⁴¹ Ezzel véleményem szerint megpróbáltak egy ellensúlyt képezni, bemutatni azt, hogy a Szovjetunió az Egyesült Államokhoz képest milyen termékekkel rendelkezik, ugyanazon tárgykörben. Ennek a kiállításnak a népszerűségéről nem áll rendelkezésemre adat. Erről a *Time* magazin is beszámolt, megemlítve, hogy eddig ritkán vagy sosem látott termékek kerültek a polcokra.¹⁴²

A *Newsweek* augusztus 10.-én megjelent száma riportot közöl szovjet látogatókkal a kiállításról, akiknek viszont a pozitív véleményük volt a látottakról egy valamit kivéve. A kivétel az volt, amikor kifogyott a jég a kóla standnál és emiatt nem osztogatták tovább, amire így reagált a szovjet polgár: *„Legalább ez olyan, mint a mi országunk...Amikor én bemegyek a boltba, valami amit én akarok az elfogy.”*¹⁴³ A *The New Republic* folyóirat pedig egy olyan szerzőnek a cikkét közölte, aki látta mindkét nemzetközi kiállítást. *„Ez a kiállítás egy komplett bukás”*¹⁴⁴, fejt ki a véleményét a riporter vendége. Szerint a két kiállítás tárgyi anyagát tekintve nincs sok különbség a két ország között. A legérdekesebb összehasonlítást

¹³⁹ A kiállításokon bemutatott filmekről bővebben lásd. *The New York Times*, 1959. augusztus 23. 8. o.: *IMAGE OF AMERICA AT ISSUE IN SOVIET. Russians Get Varying Views From Films at U. S. Fair and Moscow Theatres.*

¹⁴⁰ *Népszabadság*, 1959. augusztus 20. 6. o.: *Amerikai kiállítás moszkvában.*

¹⁴¹ *Dunántúli Napló*, 1959. június 17. 3. o.: *Megnyílt a szovjet népgazdaság eredményeinek kiállítása. Hruscsov elvtárs beszéde.*

¹⁴² *Time*, 1959. augusztus 3. 12. o.

¹⁴³ Idézi *Newsweek*, 1959. augusztus 10. 30. o.: *„Well at least this is like our own country...Whenever I go into a store something I want has just given out.”*

¹⁴⁴ Idézi *The New Republic*, augusztus 24. 12.; *The New Republic* aug 24. 12.: *„pictures at an Exhibition”*

mégis egy orosz férfi kérdése és saját maga válasza adja a két kiállításra: „*Hol a te terved?...Nem látok semmiféle tervet ebben az egészben. Az egész kiállítás csak burzsoáknak érdekes. A mi kiállításunk New Yorkban a jövőt mondja el, a Szputnyik és a kozmosz felfedezésének jövőjét. Ti máról beszéltek. Mi a holnapról. A ti egész hangsúlyotok a színen, formán, kényelmen van. Minket jobban érdekel a lélek a dolgok mögött.*”¹⁴⁵

Bár a sajtó alapján vizsgálom a kiállítást és a róla született tudósításokat, röviden kitérnék a televíziós anyagokra is. A *The New York Times* beszámol róla, hogy amerikai stáb interjúkat készített szovjet látogatókkal a helyszínen, amely felvételeket később felhasználnak a szovjet emberek az Egyesült Államokról kialakított képének ismertetéséhez. Itt szó esik arról is, hogy Hruscsov, mikor visszanézte a Nixonnal történt felvételre vett vitáját, akkor ezen nagyon meglepődött, mert akkoriban csúcstechnikának számított ez.¹⁴⁶ A youtube.com internetes portálon megtalálható néhány korabeli tudósítás. Sajnos ezek többségéhez nem tartozik részletes leírás, amely alapján lehetne tudni, melyik televíziós adón vetítették le ezeket. Van külön az elutazásról¹⁴⁷, egy amely a megnyitást és részleteket mutat az első nyilvános vitából¹⁴⁸, és végül egy, amelyben felvételeket mutatnak a kiállításról, a már említett vitáról és a búcsú beszéd felolvasásáról.¹⁴⁹ A vita amire már kitértem, szintén megtekinthető az interneten két részletben.¹⁵⁰

V. Nixon moszkvai látogatása

A látogatásról születő cikkek legnagyobb része a kiállításon zajló vitáival foglalkozik. A *Time* magazin témával foglalkozó cikkének a címe, Az új diplomácia,¹⁵¹ kifejti már, hogy mi volt az újdonság a tárgyalásokban. Attól új a diplomácia, hogy Nixon az utazásával a korábbi kapcsolatokon felül behozta azt, hogy az USAnak vannak önálló irányelvei, céljai amelyekért küzdeni is képes. A szerző szerint azonban a személyes találkozókön létrejövő esetleges erőszakosabb kijelentések nagyobb hátrányt jelentenek, mint a személyes találkozó egyéb

¹⁴⁵ Idézi *The New Republic*, augusztus 24. 15. o.: „*Where is your plan?...I see no plan in all this. The whole exhibition appeals only to bourgeois interests. Our exhibition in New York speaks of the future, of sputnik and exploring the cosmos. You speak of today. We speak of tomorrow. Your whole emphasis is on color, shape, comfort. We are more interested in the spirit behind things.*”

¹⁴⁶ *The New York Times*, 1959. augusztus 22. 37. o.: RICHARD F. SHEPARD: U. S. TV MAY STAR SOVIET CITIZENS; Interviews Taped at Fair in Moscow Being Sent Here -- Wedding Stories Due.

¹⁴⁷ <http://youtu.be/3hBQUisqNQI> (Letöltés ideje: 2012. 1. 31.)

¹⁴⁸ <http://youtu.be/IM9h2sSbFJE> (Letöltés ideje: 2012. 1. 31.)

¹⁴⁹ <http://youtu.be/IXSb-TDV9rw> (Letöltés ideje: 2012. 1. 31.)

¹⁵⁰ <http://youtu.be/D7HqOrAakco> (Letöltés ideje: 2012. 1. 31.); <http://youtu.be/z6RLCw1OZFw> (Letöltés ideje: 2012. 1. 31.) ; továbbá létezik egy hangfelvétel amelyen Hruscsovot angolra szinkronizálják: <http://youtu.be/VPWG1i6YqVo> (Letöltés ideje: 2012. 1. 31.)

¹⁵¹ *Time*, 1959. augusztus 3. 11. o.: „*The new diplomacy*”

előnyei és ezek miatt a régi, üzenetváltó forma jobb. Az utazásra felesége, Eisenhower elnök testvére és 36 másik emberrel érkezett, egy másik gép pedig 56 újságíróhoz.¹⁵²

A magyar sajtó rendszeresen tájékoztatta a lakosságot az eseménnyel kapcsolatban. Kiolvasható az amelyre már utaltam korábban, csak éppen az amerikai sajtóból idézve, hogy saját céljait jobban érvényre akarja juttatni az Egyesült Államok. Ezt a hír is megemlíti, mert idézi Nixon ezen állítását.¹⁵³ Beszámolt a megnyitó előtti látogatásról is és az ott folytatott kamera előtti vitáról is, azonban a konyhai vitáról nem tesz említést. Sokat idéz a vitán elhangzottakról, de újra megemlíti, hogy nem hiszi el mindenki, hogy a modell lakás az tényleg tipikus lenne a polgárok között.¹⁵⁴ A kiállításon tett beszélgetésekből egy újabb cikk született, amely csak eddig nem közölt részleteket ír le. A cikkben olvasható Hruscsov reakciója és véleménye a Rab Nemzetek Határozatról.¹⁵⁵ Ugyanabban a számban olvasható egy másik cikk az úttal kapcsolatban, azonban ez a genfi külügyminiszeri találkozóra gyakorolt hatását ismerteti. A genfi eseményekről szintén rengetegszer beszámolt a magyar sajtó.¹⁵⁶ Közölte a *Népszabadság* Hruscsov, a megnyitáskor tartott beszédét, amely elsősorban a kiállítások, szovjet-amerikai kapcsolatokra gyakorolt pozitív hatását fejezi ki.¹⁵⁷ Az utolsó tájékoztatás a moszkvai tartózkodásról a Pravda írásának fordítása, amely a Hruscsov villájában folytatott beszélgetésekről, motorcsónakon tett túráról és a búcsúzásról szólt. A beszélgetéseknél idézik azt, hogy Hruscsov rákérdezett a konyhai vita hatására Nixonnál, hogy azzal megsértette -e, amelyre Nixon nemleges választ adott. Ebben a beszélgetésben is reflektál Hruscsov a Rab Nemzetek Hetére, a fürdőzők kapcsán feltett kérdéssel.¹⁵⁸ Az körutazás után tett újabb moszkvai látogatásáról is olvasható egy rövid hír, de az ott elhangzott beszédből nem idéznek.¹⁵⁹ Miután Nixon elhagyta az orosz fővárost, a szovjet

¹⁵² Uo.

¹⁵³ *Dunántúli Napló*, 1959. július 24. 4. o.: *Moszkvába érkezett Nixon amerikai alelnök.*

¹⁵⁴ *Dunántúli Napló*, 1959. július 25. 1.-4. o.: *A szovjet vezetők a moszkvai amerikai kiállításon.*; *Népszabadság*, 1959. augusztus 25. 1.-4. o.: *Megnyitották az amerikai kiállítást. Szovjet vezetők látogatása a kiállításon.*

¹⁵⁵ *Dunántúli Napló*: 1959. július 26. 1.-4. o.: *Ha önök a genfi értekezlet sikerét kívánják, ne ijesztgessenek a kudarcával. Újabb részletek Hruscsovnak és Nixonnak a moszkvai amerikai kiállításon folytatott beszélgetéséből.*; *Népszabadság*, 1959. július 26. 2. o.: *Újabb részletek Hruscsovnak és Nixonnak a moszkvai amerikai kiállításon folytatott beszélgetéséből.*

¹⁵⁶ *Dunántúli Napló*: 1959. július 26. 4. o.: *Egy hét a világpolitikában. GENF és MOSZKVA.*

¹⁵⁷ *Népszabadság*, 1959. július 26. 1. o.: *A kölcsönös kiállításoknak elő kell segíteniük az országaink közötti kapcsolatok fejlődését – mondotta Hruscsov elvtárs a moszkvai amerikai kiállítás megnyitásakor.*

¹⁵⁸ *Dunántúli Napló*, 1959. július 28. 1. o.: *Szívélyes találkozás – A Pravda cikke Hruscsov és Nixon vasárnapi találkozásáról.*; *Népszabadság*, 1959. július 28. 1.-2. o.: *Hruscsov elvtárs és Nixon őszinte beszélgetést folytatott a nemzetközi kérdésekről.*

¹⁵⁹ *Dunántúli Napló*, 1959. augusztus 1. 4. o.: *Nixon visszaérkezett Moszkvába.*

pártfőtitkár beszámolt a vele folytatott tárgyalásokról, kihegyezve a békés egymásmellet élésre, amely olvasható a *Népszabadság*ban.¹⁶⁰

Az amerikai lapokban is sok cikk jelent meg az látogatással kapcsolatban. A legelső Moszkvában töltött reggelen elment Nixon egy piacra, ahol egy embernek pénzt akart adni, hogy vegyen jegyet az amerikai kiállításra. Erről az esetről a moszkvai rádió is beszámolt és botrányt kavart belőle.¹⁶¹ Erről a félreértelmezett ajándékról a magyar sajtó is beszámol.¹⁶² A sajtó tevékenységére is érkezik utalás a megnyitó kapcsán, mivel Kozlov megjegyzi azt egy Nixonnal folytatott beszélgetésen, hogy Hruscsov beszédét az Egyesült Államokkal nem jelentette meg egy lap sem, Nixonnak a megnyitón tartott szónoklata megjelent írásban a Szovjetunióban. A *The New York Times* megjegyzi, hogy nem is volt elérhető a szöveg még akkor New Yorkban.¹⁶³ Publikálják Nixon feleségének is a véleményét is az orosz emberekről, akiket kiemelkedően barátságosnak talált. Ő maga szintén rengeteg emberrel találkozott, férjétől függetlenül, elsősorban kórházakban, iskolákban, ebédlőkben.¹⁶⁴ Nixon búcsúbeszédét üdvözltek hazájában politikusok, amelyről tájékoztat a *The New York Times* augusztus 2.-ai számában megjelent egyik cikke.¹⁶⁵ A teljes beszédet is közli az amerikai napilap, amely egy egész oldal hosszúságú. Ennek a beszédnek a hangvétele némileg keményebb a szovjetekre nézve, nem figyelhető meg benne a Szovjetunióba érkezéskor elhangzott pozitív nyilatkozatoknak a hangulata.¹⁶⁶

V. a., A viták

A moszkvai kiállításon tett első látogatáskor elhangzott vitáik a leghíresebb elemei az utazásnak. Az első az egy színes felvételek készítésére alkalmas kamera előtt történt, amelyet azonnal vissza is nézhettek. Utóbbi tulajdonsága miatt volt különleges ez a szerkezet. Az újságírók kívánságára¹⁶⁷ kezdtek el nyilatkozni, amelyből egy nem túl erőszakos vita, végül egy megegyezés született. Hruscsov a két nemzet létezése óta elért gazdasági sikerek jövőjét

¹⁶⁰ *Népszabadság*, 1959. július 31. 4. o.: „A nemzetközi barométer most nem mutat háborúra”. Hruscsov elvtárs beszéde Nixonnal folytatott tárgyalásokról és időszerei nemzetközi kérdésekről.

¹⁶¹ *The New York Times*, 1959. augusztus 3. o.: Russian Insists Nixon Tried to Give Him Cash.

¹⁶² *Népszabadság*, 1959. július 26. 4. o.: SÉRTŐ „AJÁNDÉK”. A moszkvai lapok Nixon egyik látogatásáról.

¹⁶³ *The New York Times*, 1959. augusztus 3. 1.-8. o.: Nixon Wants Khrushchev To See U. S. at First Hand. KHRUSHCHEV TRIP IS URGED BY NIXON.

¹⁶⁴ *The New York Times*, 1959. augusztus 2.: RUSSIANS' AMITY CITED. Mrs. Nixon Says She Found People' Extremely Friendly'; GRAUBARD, 2007. 384. o.

¹⁶⁵ *The New York Times*, 1959. augusztus 2.: SPEECH PRAISED IN U. S.; Nixon's Moscow Talk Is Hailed by Leaders in Both Parties.

¹⁶⁶ *The New York Times*, 1959. augusztus 2. Text of Nixon Address on Moscow Television.

¹⁶⁷ *Dunántúli Napló*, 1959. július 25. 1.-4.. o.: A szovjet vezetők a moszkvai amerikai kiállításon.; *Népszabadság*, 1959. augusztus 25. 1.-4. o.: Megnyitották az amerikai kiállítást. Szovjet vezetők látogatása a kiállításon.

vázolta fel: „*Mi nem több, mint negyvenkét éve [létezőnk] és újabb hét év alatt Amerika szintjén leszünk. Amikor mi felzárkózunk önökhöz [közben integetni kezdett], akkor csak kívánni fogják, hogy álljunk meg és mondjuk, 'Kérem kövessenek!'*”¹⁶⁸ Ezt a gondolatot egy későbbi nyilatkozatában újra felhasználja, amit közöl a magyar sajtó.¹⁶⁹ A szovjet pártfőtitkár ez után még egyszer vereséget mért Nixonra a vitában, amikor is arról vitáztak, hogy ki mit tud a kommunizmusról és Hruscsov azt mondta: „*Ha én nem tudok semmit, akkor ön a kommunizmusról a félelmen kívül semmit sem tud.*”¹⁷⁰ A vita végül a Nixon által felvetett, kölcsönös híradásról szóló ötletének elfogadásával ért véget, amelyben kijelentették, hogy mindkét ország nyelvére lefordítják a vitát és megjelentetik és a televízióban is leadják.¹⁷¹ A vitáról lehetett olvasni a magyar lapokban is.¹⁷² Egy későbbi magyar cikkből kiderül, hogy itthon „jóindulatú szópárbajnak” találták az itt elhangzottakat.¹⁷³ A vitákról pedig a *Times* azt írja, hogy nem a világ két vezetőjeként néztek ki, hanem egy hollywoodi forgatókönyvíró egyik álma.¹⁷⁴ Peter Carlson a *K blows top* című könyvében pedig az akkori járókelőknek a véleménye is olvasható.¹⁷⁵

A konyhában lezajlott vitát az amerikai sajtó többféleképpen hívja, például „*A konyhai konferencia*”, „*sokolniki találkozó*”, „*A felindulás a konyhában*”.¹⁷⁶ Két konyha is ki volt állítva a kiállításon: Az egyik az a típusháznak a saját berendezésű konyhája volt, a másik pedig egy álmkonyha. A legfőbb vita az előbbiben folyt, az utóbbiban csak apróbb gúnyos megjegyzések voltak Hruscsov részéről.¹⁷⁷ A vitáról nem maradt fenn videó vagy hang felvétel, de az újságírók jegyzetei alapján ismerjük a tartalmát. Gyakorlatilag ez két világrend

¹⁶⁸ <http://youtu.be/D7HqOrAakco> (Letöltés ideje: 2012. 1. 31.); Idézi *Newsweek*, 1959. augusztus 3.: Encounter.; Idézi CARLSON, 2009. 14-15. o.: „*We have existed not quite forty-two years and in another seven years we will be on the same level as America.*”...*“When we catch up to you, in passing by, we will wave to you.”...“Then, if you wish, we can stop and say, 'Please follow up!'*””; <http://youtu.be/VPWG1i6YqVo> (Letöltés ideje: 2012. 1. 31.); *Dunántúli Napló*, 1959. július 25. 1.-4. o.: *A szovjet vezetők a moszkvai amerikai kiállításon.*; *Népszabadság*, 1959. augusztus 25. 1.-4. o.: *Megnyitották az amerikai kiállítást. Szovjet vezetők látogatása a kiállításon.*; Idézi *Time*, augusztus 3. 12. o.

¹⁶⁹ *Dunántúli Napló*, 1959. július 31. 1. o.: *A szovjet kormány mindent megtesz, hogy megakadályozza a háborút. Hruscsov elvtárs beszéde Dnyepetrovszkban.*

¹⁷⁰ <http://youtu.be/VPWG1i6YqVo> (Letöltés ideje: 2012. 1. 31.); *Idézi Time*, 1959. augusztus 3. 13. o.; Idézi CARLSON, 2009. 15. o.: „*If I don't know everything, ... you don't know anything about Communism except fear of it.*”

¹⁷¹ CARLSON, 2009. 16.; *Dunántúli Napló*, 1959. július 25. 1.-4. o.: *A szovjet vezetők a moszkvai amerikai kiállításon.*; *Népszabadság*, 1959. augusztus 25. 1.-4. o.: *Megnyitották az amerikai kiállítást. Szovjet vezetők látogatása a kiállításon.*; *Newsweek*, 1959. augusztus 3. 17. o.; <http://youtu.be/z6RLCw1OZFw> (Letöltés ideje: 2012. 1. 31.); *Time*, 1959. augusztus 3. 12-13. o.

¹⁷² *Dunántúli Napló*, 1959. július 25. 1.-4. o.: *A szovjet vezetők a moszkvai amerikai kiállításon.*; *Népszabadság*, 1959. augusztus 25. 1.-4. o.: *Megnyitották az amerikai kiállítást. Szovjet vezetők látogatása a kiállításon.*

¹⁷³ *Dunántúli Napló*, 1959. *Dunántúli Napló*, 1959. július 29. 4. o.: *Angol lapok Nixon leningrádi útjáról.*

¹⁷⁴ Idézi CARLSON, 2009. 29. o.

¹⁷⁵ CARLSON, 2009. 31. o.

¹⁷⁶ *Time*, 1959. augusztus 3. 11. 13. o.: „*Kitchen conference*”, „*sokolniki summit*”; CARLSON, 2009. 20. o.: „*The heat in the kitchen*”

¹⁷⁷ CARLSON, 2009. 28. o.

vitája volt, mert a különféle gazdasági különbségekről szólt leginkább és Nixon a körülményekhez illően a háztartási gépekkel érvelt.¹⁷⁸ Nixon megemlíti az acélmunkások sztrájkját is, mivel őket hozta fel példának a típusház átlagos lakói kapcsán. Erről a sztrájkról Magyarországon is tudtak az emberek, mert beszámoltak róla az újságok.¹⁷⁹ A vita itt a mosogatógépnél kezdődött, amelyből a nők tiszteletéről való vita alakult ki. Ebben a vitában is szóba kerül a Rab Nemzetek Határozata, mivel Hruscsov azokkal bizonyítja az amerikaiak rabszolgaságát, hogy pénz nélkül is joga van választani, hogy hol alszik az ember, de lehetősége megvalósítani nincs az ilyen lakás esetében.¹⁸⁰

A vita csúcspontja azonban az, amikor a versengésről beszélnek. Már több vezető nyilatkozatában elhangzott a verseny a két állam között. Nixon kezdte kérdéseivel: „*Nem lenne jobb ha a mosogatógépeket hasonlítanánk össze a rakéták ereje helyett? Ilyen versenyt akar?*”¹⁸¹ Erre Hruscsov így reagált: „*Igen, ilyen fajta versenyt akarunk, de a tábornokaitok azt mondják, hogy 'Versenyezzünk a rakétákban. Mi erősek vagyunk és le tudunk győzni téged.' De ezen a területen mi is tudunk mutatni valamit.*”¹⁸² A vita ezen, a katonai potenciál témáján folytatódott tovább. Gyakorlatilag Hruscsov ultimátumnak értelmezte a vitát egy ponton, annyira heves és éles volt.¹⁸³

A vita a már korábban is sokat hangoztatott békét kívánó mondatokkal zárult a két fél között. Hruscsov a vitát a helyszínen a háziasszony szerepét eljátszó hosztesznek megköszönte, hogy „*használhattuk a konyháját vitánkra.*”¹⁸⁴

V. b., Nixon leningrádi és szibériai utazása

Nixon nem csak Moszkvát látogatta meg kint tartózkodása során, hanem más nagyvárosokat is. Az körutazás útvonalát térképen illusztrálta a *Newsweek* 1959. augusztus 3.-án megjelent száma és mellékelt információkat az állomásokról, de az egy héttel korábbi számban már

¹⁷⁸ SMM, 1995. 359.

¹⁷⁹ *Népszabadság*, 1959. június 12.6-7.. o.: Gyulai István: *Az infláció és az amerikai acélipar. Népszabadság*, 1959. július 16. 7. o.: *Sztrájkba lépett félmillió amerikai acélipari munkás.*; *Dunántúli Napló*, 1959. július 18. 4. o.: *Valószínűleg sokáig elhúzódik az amerikai acélmunkás-sztrájk. A külföldről behozott acélárú tonnánként 10-15 dollárral emelkedett.*

¹⁸⁰ CARLSON, 2009. 22-23. o.

¹⁸¹ Idézi CARLSON, 2009. 23. o.: „*Would it not be better, to compete int he relative merits of washing machines than int he strenght of rockets? Is this the kind of competition you want?*”

¹⁸² Uo. o.: „*Yes, that's the kind of competition we want, ' but your generals say, 'Let's compete in rockets. We are strong and we can beat you. ' But in this respect we can also show you something.*”

¹⁸³ CARLSON, 2009. 24. o.; HAHNER PÉTER: *Az Egyesült Államok elnökei*. Maecenas Könyvkiadó, Budapest, 2006. 2. kiadás. 308. o.

¹⁸⁴ CARLSON, 2009. 25. o.: „*Thank the housewife for letting us use her kitchen for our argument.*”

közli városok neveit, amelyeket meglátogat¹⁸⁵. Moszkva után Leningrádba érkezett, amelyről a magyar sajtó is beszámolt. Itt a város vezetőjével tárgyalt, megtekintette a készülő Lenin atomjégtörőt, ahol az azt építő munkásokhoz intézett gondolatait is hírül adják.¹⁸⁶ Továbbá a magyar sajtó az angol lapoknak a véleményét fejtí ki ezen útjáról. Ebben az írásban elsősorban a szovjet ellenes cikkekkel foglalkozik, mert megemlíti a Daily Telegraph a Rab Nemzetek Hetéről írt támogató cikkét, vagy, leningrádi útja csak „közönséges korteskedés”.¹⁸⁷ Ez után Novoszibirszk városát látogatta meg, amelyet a *Newsweek* a legnagyobb szibériai városnak nevez. A *Népszabadság* csak a repülőtéren elmondott beszédéből idéz.¹⁸⁸ Itt megtekintette a Hattyúk tava című darabot az operában, az épülő tudományos központot és az Ob folyónál lévő vízierőművet ahol az egyik dolgozóval folytatott éles hangvételű beszélgetést, amelyet a *Newsweek* augusztus 10.-i száma közöl. Ez a párbeszéd a külföldi katonai bázisokról szólt elsősorban, amely a korábbi tárgyalások egyik témája is volt.¹⁸⁹ Az itteni nyilatkozatát a szovjet emberek mentalitásáról közli a *Népszabadság*, amelyben megállapítja, hogy békeszeretőek és nyitottak a felnőttkori tanulásra is.¹⁹⁰

Novoszibirszk után Szverdlovszk városába látogatott el, ahol az épülő atomerőművet látogatta meg. Erről az eseményről a *Népszabadság* számolt be Magyarországon,¹⁹¹ az Egyesült Államokban pedig a *The New York Times*. Utóbbi riportjában olvasható Nixon pozitív benyomása az 5 napos körutazásáról, az utazást záró moszkvai beszédéről, továbbá az mérnököket meghívta az USA-ba látogatóba.¹⁹² Nixon Niznyi Tagilban és Belojarszkojében tett útjáról nem számol be egyik újság sem, csak Degtiarsk rézbányájában történő látogatásáról a *Newsweek*. 243 méter mélyre ment le a föld alá ahol az egyik bányász az atombombák tesztelésének leállításáról érdeklődött.¹⁹³ A *The New York Times* pedig képpel

¹⁸⁵ *Newsweek*, 1959. július 27. 41. o.

¹⁸⁶ *Dunántúli Napló*, 1959. július 28. 4. o.: *Nixon Leningrádba érkezett.*; *Népszabadság*, 1959. július 29. 5. o.: *Nixon megkezdte szibériai körútját.*; *Newsweek*, 1959. augusztus 10. 28. o.

¹⁸⁷ Idézi *Dunántúli Napló*, 1959. július 29. 4. o.: *Angol lapok Nixon leningrádi útjáról.*; *Népszabadság*, 1959. július 29. 5. o.: *Angol lapok Nixon útjáról.*

¹⁸⁸ *Népszabadság*, 1959. július 29. 5. o.: *Nixon megkezdte szibériai körútját.*

¹⁸⁹ *Newsweek*, 1959. augusztus 10. 28. o.

¹⁹⁰ *Népszabadság*, 1959. július 30. 4. o.: „Most már nem kételkedem a szovjet nép vendégszeretetében” – mondotta Nixon Novoszibirszkben.

¹⁹¹ *Népszabadság*, 1959. augusztus 1. 5. o.: *Nixon megtekintette a Szverdlovszk közelében épülő atom-villamoserőművet.*

¹⁹² *The New York Times*, 1959. augusztus 1. 1.-3. o.: *NIXON IN MOSCOW FOR SPEECH TODAY. Ends Tour of Urals at Atom Plant -- Invites Director and Staff to U. S. As the Nixons Visited a Mining Community Near Border Between Europe and Asia NIXON IN MOSCOW FOR SPEECH TODAY.*

¹⁹³ *Newsweek*, 1959. augusztus 10. 28. o.

ellátott cikket közöl Nixon feleségének a város úttörő táborának meglátogatásáról. Itt a gyerekekhez intézett pár kedves szót, illetve megtanulta a Polka tánc alapjait.¹⁹⁴

A *The New Republic* egyik riportjában az egyik tudósítójának kritikus hangvételő beszámolóját adják hírül. Ebben a hosszú utazásokról, rossz ellátásról és szolgáltatásokról panaszkodik, azonban nagyon negatívan összegzi a helyzetet. Az egész kommunista rendszert kritizálja a hibákért és ennek változására az embereknek a rendszerbe vetett bizalma miatt, nem lát esélyt.¹⁹⁵

Nixon miután elhagyta a Szovjetuniót, Varsóba látogatott. Erről több cikk is megjelent mind az amerikai, mind a magyar sajtóban, azonban mivel nem tartozik szorosan a témához és nagy horderejű esemény ott nem történt, eltekintenek a cikkek ismertetésétől.

VI. A látogatás mérlege

A látogatás fontosságáról már nem csak a bejelentés után tett nyilatkozatok foglalkoztak, hanem utazás után is jelentek meg cikkek. Ezek a cikkek is pozitívan állnak az eseményhez a szovjet-amerikai kapcsolatok tekintetében. A magyar sajtóban először a Varsóba érkezés napján, augusztus másodikán jelent meg hír a sikerrel kapcsolatban. Ebben moszkvai körök pozitív nyilatkozatát adják tudtul az olvasóknak.¹⁹⁶ Közli a *Népszabadság* a TASZSZ közleményét, amely beszámol és idéz Nixon Hruscsovnak a hazaérkezése után küldött leveléből. A levél pozitívan beszél az utazásról és az ott folytatott tárgyalásokról.¹⁹⁷ A magyar olvasóközönség megismerhetett részleteket Nixon televíziós beszédjéből, amit hazaérkezése után adott. Ebben elmondta véleményét Hruscsovról, mert szerinte ő egy „rendkívüli energiájú, ötletes, szellemes ember.”¹⁹⁸ Amerikai véleményeket is közöl a magyar sajtó, amely nem csak a választási kampányra gyakorolt hatásáról ad tájékoztatást, hanem a kapcsolatok pozitív alakulásait is kifejti.¹⁹⁹ A *Népszabadság* két különböző cikket is közöl az Izvesztyija című szovjet lapból. Az elsőt augusztus elsején egy olyan kommentárt közöl, amelyben az olvasók igényeiként adja számon, hogy miért nem jelentette be a külföldi amerikai támaszpontok leszerelését, azonban a látogatás hatását pozitívnak véli és sajtókörök

¹⁹⁴ *The New York Times*, 1959. augusztus 1. o.: MRS. NIXON DOES A SIBERIAN POLKA. Dances With Girl at a Camp for Young Pioneers -- She Delivers Peace Message.

¹⁹⁵ *The New Republic*, 1959. augusztus 24. 7-8. o.

¹⁹⁶ *Dunántúli Napló*, 1959. augusztus 2. 6. o.: Nixon látogatása sikeres volt – mondják moszkvai amerikai körökben.

¹⁹⁷ *Népszabadság*, 1959. augusztus 6. 4. o.: Nixon levele Hruscsovhhoz.

¹⁹⁸ *Dunántúli Napló* 1959. augusztus. 16. 6: Nixon televíziós beszéde.

¹⁹⁹ *Népszabadság*, 1959. július 30. 4. o.: Amerikai vélemények Nixon szovjetunióbeli útjáról.

a kelet-nyugati kapcsolatokra gyakorolt negatív hatásáról számol be a Rab Nemzetek Hete és a videóra vett vita kapcsán.²⁰⁰ A másik cikk ismételten előveszi a külföldi katonai bázisok kérdését, azonban mivel ennek megoldására nem fejtett ki semmit Nixon, negatívan ítéli meg az alelnököt.²⁰¹

Az amerikai lapok is közöltek összegző írásokat. Augusztus 1.-én megjelent egy, a tudósítók véleményével foglalkozó elemzés a híres new yorki napilap hasábjain. Ebből kiderül, hogy a az amerikai turisták ápoltabbnak, csinosabbnak és barátságosabbnak találták az oroszokat és szorgalmasak, hűek a kormányukhoz és a kommunizmushoz. Továbbá az is, hogy az újságírók nem láttak annyi gyárat, mint amennyire gondoltak a gazdasági hírek kapcsán, illetve, hogy az út végére jóval elképzelhetőbbnek látták Eisenhower és Hruscsov találkozóját. A legérdekesebb az, hogy felismerték a propaganda valótlanágát, mivel a rossz közlekedési viszonyok, rossz szaktudás és nagy bürokrácia, biztonsági és karbantartási intézkedések alacsony száma többek között problémákat okoz.²⁰² Augusztus 3.-án egy elemzés jelent meg a *The New York Times*ban, amely az amerikai külpolitika szemszögéből elemezte, foglalta össze az utazáson elhangzottakat, történeteket. Ebben a cikkben leírják azt is, hogy mivel éjszaka is dolgozott, nagyon megterhelte az út az alelnököt a végére.²⁰³ Amikor Nixon hazaérkezett, az erről szóló tudósításban is volt egy összefoglaló a történésekről, amelyben alátámasztják újra a kimerültséget az elnökkel kapcsolatban és kiemelik az alelnök jó képességeit országa céljainak megmutatásában és megvalósításában.²⁰⁴ A *The New York Times* továbbá megemlíti egy cikkében, hogy az Nixonnal több rádió és televíziós riportot, beszélgetést rögzítettek hazaérkezése után.²⁰⁵ Az amerikai lap továbbá hírt ad Hruscsov reakciójáról, amit az útról tett nyilatkozatokról mondott Nixon és kifejezi örömét a pozitív véleményéről.²⁰⁶ Az amerikai alelnök egy órással az utazásról szóló televíziós szerepléséről napokon keresztül jelen volt az amerikai sajtóban.²⁰⁷

²⁰⁰ Népszabadság, 1959. augusztus 1. 5. o.: *Az Izvesztijja Nixon látogatásának pozitív jelentőségéről. Nixon szibériai és uráli körútjáról visszaérkezett Moszkvába.*

²⁰¹ Népszabadság, 1959. augusztus 5. 4. o.: *Az Izvesztijja Nixon szovjetunióbeli látogatásáról.*

²⁰² *The New York Times*, 1959. augusztus 1. 3. o.: *Survey on Nixon Trip. Reporters Feel Tour Has Been Success And Favor Khrushchev Visit to U. S.*

²⁰³ *The New York Times*, 1959. augusztus 3. 9. o.: *Nixon and Foreign Policy. Last News Parley in Soviet Finds Him Well Prepared and Fast on His Feet.*

²⁰⁴ *The New York Times*, 1959. augusztus 5.: *Mr. Nixon Returns.*

²⁰⁵ *The New York Times*, 1959. augusztus 16. 1.-6. o.: *SOVIET'S MISSILES BARRED TO NIXON. Vice President's Bid to See Plant Denied -- Khrushchev Still Shuns Visit to Bases SOVIET'S MISSILES BARRED TO NIXON.*

²⁰⁶ *The New York Times*, 1959. augusztus 9.: *AMITY FOR THE U.S. PLEDGED BY SOVIET. Khrushchev Replies to Nixon Message of Gratitude for Hospitable Reception.*

²⁰⁷ *The New York Times*, 1959. augusztus 8.: *NIXON WILL APPEAR ON TV TOMORROW.*; *The New York Times*, 1959, augusztus 9. o.: *NIXON IS ON TV TODAY; Will Comment on 2 Programs of Filmed Trip*

VI. a., A látogatás hatása az amerikai elnökválasztási kampányra

Nem szeretném részletesen ismertetni a választási verseny alakulását, csak ismertetném az ezzel foglalkozó újságcikkeket. Nixon már indulásakor tudta azt, hogy befolyásolja a nyerési esélyeit az, ahogyan Hruscsovval tárgyal.²⁰⁸ Az első hír Nixon és a választás párhuzamba állításával itthon a Dunántúli Naplóban volt olvasható az általam vizsgált két sajtótermék közül. Ebben még csak azt említi meg az MTI, hogy a látogatás sikerétől függ, hogy a két nagyhatalom közötti béke az belekerüljön-e a Republikánus párt választási kampányába.²⁰⁹ A *Népszabadság*ban jelent meg még egy cikk és idézik azt a nézetet, amely szerint a világbékéért legtöbbet tenni képes egyén nyeri a választásokat.²¹⁰

A *Times* folyóirat közöl két táblázatot, amelyről leolvasható Nixon népszerűségének alakulása demokrata ellenfele és párton belüli vetélytársa ellen.²¹¹ Nőtt Nixon népszerűsége, hiszen rengeteg helyen szerepelt a médiában az utazása kapcsán és ki is használta ezt a népszerűségének növelésére, amiről páran kritikusan vélekedtek, olvasható a *The New York Times* egyik cikkében.²¹² Már a kint tartózkodása közben is megjelent egy cikk, amely győzelmi esélyeinek bővüléséről szólt és jelent meg egy kormányzói találkozó kapcsán.²¹³

VII. Összegzés és befejezés

A mellékletben elhelyezett statisztikai diagramok alapján jól leolvasható az, hogy hogyan alakult a tájékoztatás a magyar sajtóban a csereegyezmény megkötése és augusztus vége között, amikortól kezdve Hruscsov amerikai útja volt a tájékoztatás középpontjában már. Mindkét sajtótermék a legtöbb híre június 29. és augusztus 10. között jelent meg. Meglepő módon a legtöbb hírt egy adott héten a Dunántúli Napló közölte, szám szerint tizennégyet a július 27.-e és augusztus 2.-a közé eső héten. A vidéki lap diagramjáról leolvasható az is, hogy június 29.-ig (Kozlov New Yorkba érkezéséig) mindössze négy írás volt olvasható, szemben a *Népszabadság* tizenkilences cikk darabszámával. A Dunántúli Napló tizennégy írása a címlapon szerepel a harmincnyelc témával foglalkozó cikkből, ami azt jelenti, hogy a

Highlights.; *The New York Times*, 1959. augusztus 10. 47. o.: *TV: Reports on Nixon's Trip Abroad; Vice President Is Seen Live on N.B.C. Show Offers Taped Remarks for C.B.S. News.*

²⁰⁸ CARLSON, 2009. 5. o.

²⁰⁹ *Dunántúli Napló*, 1959. május 8. 4. o.: *Az USA elnökválasztási hadjáratának előkészületei.*

²¹⁰ *Népszabadság*, 1959. július 30. 4. o.: *Amerikai vélemények Nixon szovjetunióbeli útjáról.*

²¹¹ *Time*, szeptember 1959. 28. 17. ; 3. ábra

²¹² *The New York Times*, 1959. augusztus 16. 12. o.: *San Francisco; Nixon Presses His Soviet Advantage*

²¹³ *The New York Times*, 1959. augusztus 2. 3. o.: *NIXON TRIP ENHANCES HIS CHANCES FOR 1960. Govenors' Meeting Shows Impact Of Soviet Trip, but 'Can't Win' Theme Is Hard to Fight. INDEPENDENTS A QUESTION.*

cikkek 36%-a a címlapon volt. A *Népszabadság* pedig ötvenkét alkalommal adott hírt az eseményekről és ebből csak öt darab cikk szerepel az első oldalon, amely a cikkek 9%-át jelenti csak. Vagyis a vidéki lap többször adott hírt és fontosabb helyen elhelyezve azt, mint az országos lap. Ilyen összegzéssel a legelső hivatkozási pontban említett okok miatt nem tudtam összeállítani.

Mint olvasható volt, részletesen beszámoltak a két ország újságjai az eseményekről. Majd minden esetben az utazást és a kiállítást a szovjet-amerikai kapcsolatokra nézve pozitívnak ítélték meg. Voltak bizonyos esetek, amiket eltitkolt/nem jelentetett meg a magyar sajtó, amely mindvégig a Szovjetunió szemszögéből tekintett az eseményekre, hiába számolt be például az elnökválasztási kampányban játszott szerepről is. Az USA lapjai bemutatták a szovjet valóságot is amit a propaganda eltitkolt korábban és sok kritikus írás is megjelent az újságok hasábjain. Az újságírók szerepe a konyhai vita rekonstruálásában nagyon fontos, mert arról maradt fenn a legkevesebb hang, videó vagy képanyag a publikus események közül.

A kutatást a témával kapcsolatban tovább lehet folytatni több újság megvizsgálásával mindkét ország tekintetében, más országok lapjait bevonni a vizsgálatba vagy pedig amely még jobb összehasonlíthatóságot biztosítana az amerikai és szovjet tömegtájékoztatás összehasonlításában, az szovjet napi- és hetilapok bevonásával.

VIII. Mellékletek

1. melléklet. A Népszabadság témával foglalkozó cikkeinek címei és helye kronologikus sorrendben.

Népszabadság, 1958. december 31. 6.: Szovjet-amerikai egyezmény kiállítások kölcsönös rendezéséről.

Népszabadság, 1959. március 15. 1.: Hruscsov ellátogat a skandináv országokba.

Népszabadság, 1959. március 29. 8.: Szovjet és angol kulturális csereegyezményt kötöttek.

Népszabadság, április 12. 5.: A New York Times a szovjet-amerikai kulturális és sportkapcsolatok fejlődéséről.

Népszabadság, április 18. 6.: Nixon nyitja meg Moszkvában az amerikai kiállítást.

Népszabadság: április 21. 8: Amerikai közéleti személyiségek és lapok a moszkvai balett nagysikerű New-York-i vendégszerepléséről.

Népszabadság, 1959. április 29. 6. Külföldi események – néhány sorban.

Népszabadság, május 4. 8: "Elbájoló tudás, ellenállhatatlan lendület"

Népszabadság, 1959. május 6. 6.: Hruscsov megtekintette a moszkvai amerikai kiállítás építési munkálatait.

Népszabadság, Május 8. 7: Moszkvai tudósítónk jelenti: Nagyszabású szovjet kiállítás nyílik New Yorkban. A megnyitásra magasállású szovjet személyiség utazik Amerikába.

Népszabadság, május 10. 5.: Hruscsov elvtárs fogadta az amerikai veteránok küldöttségét.

Népszabadság, május 17. 7.: A szovjet balett washingtoni sikere.

Népszabadság, 1959. május 28. 7.: Június 30-án nyílik a New York-i szovjet kiállítás

Népszabadság, 1959. május 31. 5.: Szovjet- nyugatnémet kulturális, tudományos és technikai csereegyezményt írtak alá

Népszabadság, június 4. 6.: Kozlov fogadta Harrimant.

Népszabadság, 1959. június 10. 7.: Külföldi események – néhány sorban.

Népszabadság, 1959. június 12.6-7...: Az infláció és az amerikai acélipar.

Népszabadság, 1959. június 13. 7.: Nixon és Harriman a szovjet-amerikai viszonyról.

Népszabadság, június 24. 7.: Külföldi események - néhány sorban.

Népszabadság, július 2. 7.: Kozlov elvtárs szerdán Eisenhower elnökkel tárgyalt

Népszabadság, 1959. július 3. 7.: A TU-114-et nyolc napra megnyitották az amerikai érdeklődők előtt.

Népszabadság, július 3. 7.: Fogadások Washingtonban Frol Kozlov tiszteletére.

Népszabadság, július 4. 1.: A Szovjetunió és az Egyesült Államok között megvannak a békés és barát kapcsolatokhoz szükséges alapok.

Népszabadság, július 5. 4.: Egy hét a világpolitikában.

Népszabadság, 1959. július 9. 6.: Szovjet kereskedők amerikai üzletemberekkel tárgyaltak.

Népszabadság, 1959. július 10. 6.: Kozlov Detroitban meglátogatta a nagy autógyárakat.

Népszabadság, 1959. július 16. 7.: Sztrájkba lépett félmillió amerikai acélipari munkás

Népszabadság, július 18. 6.: A New York-i szovjet kiállítás sikere.

Népszabadság, 1959. július 20. 8.: Bámulatós! Kolosszális! Helyszíni riport a New York-i szovjet kiállítás első napjáról.

Népszabadság, 1959. július 24. 1.: Hruscsov elvtárs beszéde a szovjet-lengyel tárgyalásokról, a szocialista országok sikereiről, a „rab nemzetek hete” provokációjáról.

Népszabadság, 1959. július 24. 5.: Hruscsov elvtárs beszéde a moszkvai gyűlésen.

Népszabadság, 1959. július 26. 1.: A kölcsönös kiállításoknak elő kell segíteniök az országaink közötti kapcsolatok fejlődését – mondotta Hruscsov elvtárs a moszkvai amerikai kiállítás megnyitásakor.

Népszabadság, 1959. július 26. 2.: Újabb részletek Hruscsovnak és Nixonnak a moszkvai amerikai kiállításon folytatott beszélgetéséből

Népszabadság, 1959. július 26. 4.: SÉRTŐ „AJÁNDÉK”. A moszkvai lapok Nixon egyik látogatásáról.

Népszabadság, 1959. július 29. 5.: Angol lapok Nixon útjáról.

Népszabadság, 1959. július 30. 4.: Amerikai vélemények Nixon szovjetunióbeli útjáról.

Népszabadság, 1959. július 30. 4.: „Most már nem kételkedem a szovjet nép vendégszeretetében” – mondotta Nixon Novoszibirszkben

Népszabadság, július 30. 7.: A szovjet kiállítás megnyitására Kozlov New Yorkba érkezett.

Népszabadság, 1959. július 31. 4.: „A nemzetközi barométer most nem mutat háborúra”. Hruscsov elvtárs beszéde Nixonnal folytatott tárgyalásokról és időszerű nemzetközi kérdésekről.

Népszabadság, 1959. augusztus 1. 5.: Az Izvesztyija Nixon látogatásának pozitív jelentőségéről. Nixon szibériai és uráli körútjáról visszaérkezett Moszkvába.

Népszabadság, 1959. augusztus 1. 5.: Nixon megtekintette a Szverdlovszk közelében épülő atom-villamoserőművet.

Népszabadság, 1959. augusztus 2. 5.: Az amerikai hadügyminiszter nagy elismeréssel

nyilatkozott a New York-i szovjet kiállításról.

Népszabadság, 1959. augusztus 5. 4.: Az Izvesztyija Nixon szovjetunióbeli látogatásáról.

Népszabadság, 1959. augusztus 6. 4.: Nixon levele Hruscsovhoz

Népszabadság, 1959. augusztus 8. 4.: „A szovjet kiállítás elősegíti a népek közeledését” – jelentette ki Hammarskjöld New Yorkban.

Népszabadság, 1959. augusztus 11. 5.: Hruscsov elvtárs skandináviai látogatása elhalasztásáról, amerikai utazásáról, Eisenhower európai útjáról. Hruscsov korábbi sajtóértekezletének néhány újabb fontos részlete.

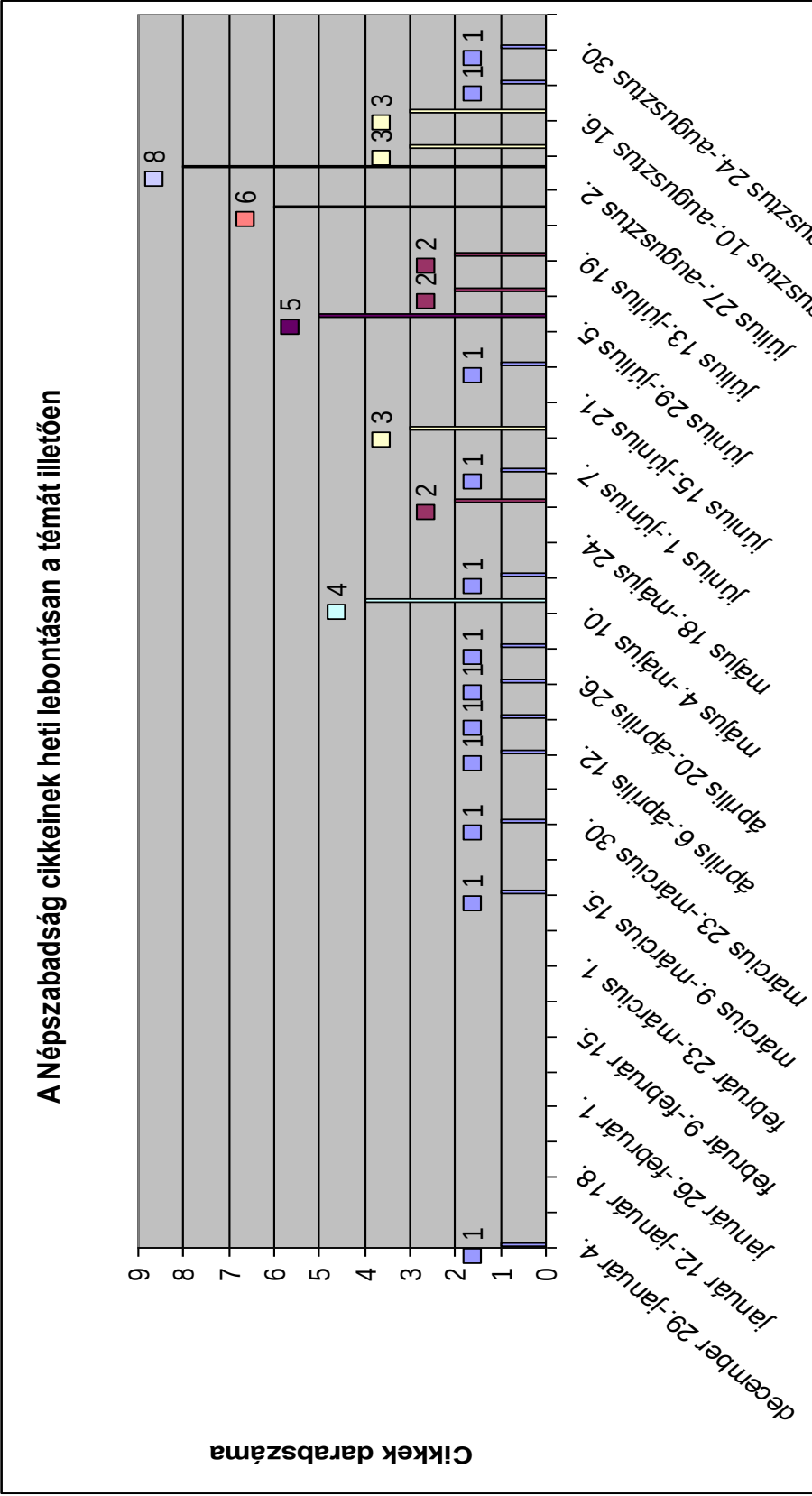
Népszabadság, 1959. augusztus 13. 4.: Több mint egymillió látogatója volt a New York-i szovjet kiállításnak.

Népszabadság, 1959. augusztus 15. 4.: Az Izvesztyija a skandináv államok reakciós szovjetellenes rágalmainakról.

Népszabadság, 1959. augusztus 20. 6.: Amerikai kiállítás moszkvában.

Népszabadság, 1959. augusztus 25. 1.-4.: Megnyitották az amerikai kiállítást. Szovjet vezetők látogatása a kiállításon

1. ábra. A NÉPSZABADSÁGCIKKEINEK HETI LEBONTÁSA A TÉMÁT ILLETŐEN

2. melléklet. A Dunántúli Napló a kiállításokkal foglalkozó cikkeinek címei kronológiai sorrendben

Dunántúli Napló, Január 11. 1.: Le kell számolni a hidegháborúval és kölcsönös megértésre kel jutni. Mikojan elvtárs Chicagóban.

Dunántúli Napló, Január 13. 4.: Mikojan elvtárs sajtóértekezlete San Franciscóban.

Dunántúli Napló, Április 19. 5.: Egy hét a világpolitikában.

Dunántúli Napló, Május 8. 4.: Az USA elnökválasztási hadjáratának előkészületei.

Dunántúli Napló, 1959. július 1. 1.: Megnyílt a New York-i szovjet kiállítás.

Dunántúli Napló, 1959. július 2. 1.: Kozlov elvtárs látogató körútja az egyesült államokban.

Dunántúli Napló, 1959. július 3. 1.: Kozlov és Eisenhower megbeszélése.

Dunántúli Napló, 1959. július 4. 1.-4.: Itt az hogy egyszer és mindenkorra megjavítjuk a nemzetközi helyzetet. Frol Kozlov elvtárs sajtóértekezlete a wahingtoni országos sajtóklub villás reggelijén.

Dunántúli Napló, 1959. július 5. 1.: Kozlov Kalifnorába érkezett

Dunántúli Napló, 1959. július 10. 1.: Javítani kell a szovjet-amerikai kapcsolatokat. Kozlov elvtárs látogatásai Detroitban és érkezése Cicagoba.

Dunántúli Napló, 1959. július 11. 4.: A Szovjetunió a kölcsönös előnyök alapján kíván kereskedni. Kuzmin szovjet külkereskedelmi miniszterhelyettes New York-i sajtóértekezlete.

Dunántúli Napló, 1959. július 14. 1.: kozlov elhagyta az egyesült államokat

Dunántúli Napló, 1959. július 15. 1.: Kozlov elvtárs visszaérkezett Moszkvába.

Dunántúli Napló, 1959. július 22. 4.: Nixon csütörtökön érkezik Moszkvába.

Dunántúli Napló, 1959. július 24. 4.: Moszkvába érkezett Nixon amerikai alelnök.

Dunántúli Napló, 1959. július 25. 1.: A szovjet vezetők a moszkvai amerikai kiállításon.

Dunántúli Napló, 1959. július 26. 1.: Ha önök a genfi értekezlet sikerét kívánják, ne ijesztegessenek a kudarcával. Ujabb részletek Hruscsovnak és Nixonnak a moszkvai amerikai kiállításon folytatott beszélgetéséből.

Dunántúli Napló, 1959. július 26. 4.: Egy hét a világpolitikában. GENF és MOSZKVA.

Dunántúli Napló, 1959. július 26. 4.: Nixon augusztus 2-án Varsóba utazik.

Dunántúli Napló, 1959. július 28. 1.: Szívélyes találkozás – A Pravda cikke Hruscsov és Nixon vasárnapi találkozásáról.

Dunántúli Napló, 1959. július 28. 4.: A moszkvai amerikai kiállításon.

Dunántúli Napló, 1959. július 28. 4.: Nixon Leningrádba érkezett.

Dunántúli Napló, 1959. július 29. 1.: *Nixon Novoszibirszkbe érkezett.*

Dunántúli Napló, 1959. július 29. 4.: *Az amerikai földművelésügyi miniszter megtekintette a New York-i szovjet kiállítást*

Dunántúli Napló, 1959. július 29. 4.: *Angol lapok Nixon leningrádi útjáról.*

Dunántúli Napló, 1959. Július 31. 1.: *A szovjet kormány mindent megtesz, hogy megakadályozza a háborút. Hruscsov elvtárs beszéde Dnyepropetrovszkban.*

Dunántúli Napló, 1959. Július 31. 4.: *EISENHOWER sajtóértekezlete.*

Dunántúli Napló, 1959. augusztus 1. 4.: *Benson amerikai földművelésügyi miniszter rossz jósznak bizonyult.*

Dunántúli Napló, 1959. augusztus 1. 4.: *Nixon visszaérkezett Moszkvába.*

Dunántúli Napló, 1959. augusztus 2. 6.: *Nixon látogatása sikeres volt – mondják moszkvai amerikai körökben*

Dunántúli Napló, 1959. augusztus 2. 6.: *Amerikai szakembereket nem engednek el a Szovjetunióba.*

Dunántúli Napló, 1959. augusztus 2. 6.: *Hruscsov elvtárs a vnukovói repülőtéren.*

Dunántúli Napló, 1959. augusztus 2. 6.: *Nixon látogatása sikeres volt – mondják moszkvai amerikai körökben.*

Dunántúli Napló, 1959. augusztus 4. 4.: *Nixon Varsóba érkezett.*

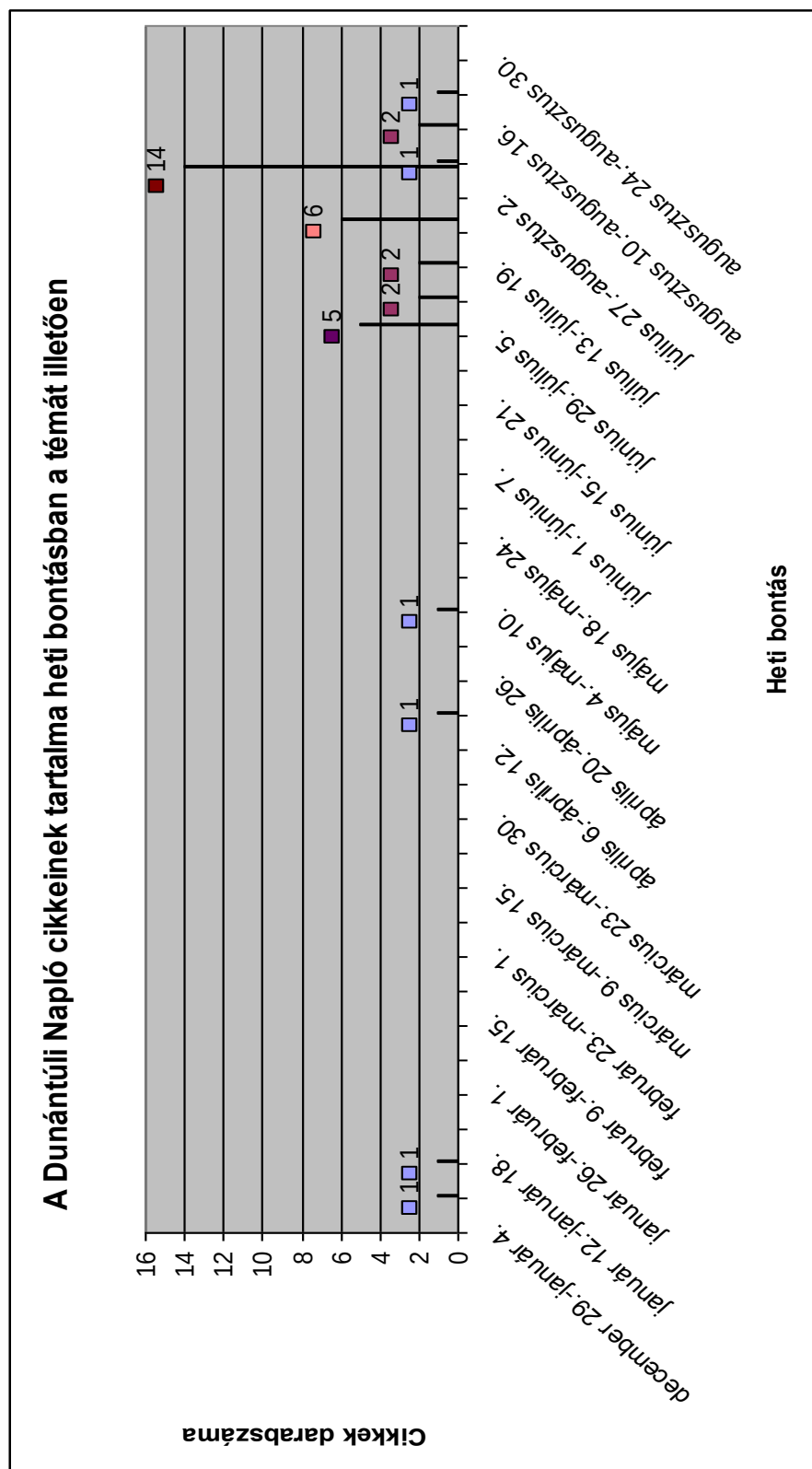
Dunántúli Napló, 1959. augusztus 11. 4.: *Külföldi rövid hírek.*

Dunántúli Napló, 1959. augusztus 15. 4.: *Szovjet vélemények a moszkvai amerikai kiállításról.*

Dunántúli Napló, 1959. augusztus. 16. 6.: *Nixon televíziós beszéde.*

Dunántúli Napló, 1959. augusztus 18. 4.: *Hruscsov és Eisenhower békerózsát kapott Dániából.*

2. ábra. A dunántúli napló cikkeinek tartalma heti bontásban a témát illetően

**3. melléklet. A The New York Times internetes adatbázisának²¹⁴ témával foglalkozó cikkei
kronológiai sorrendben az URL címükkel²¹⁵**

<i>The New York Times</i> , 1959. január 14.: <i>MOSCOW SEES UNITY; Says Mikoyan Visit Shows No U. S.-Soviet Differences.</i>	http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=F00714FE3B5B107B93C6A8178AD85F4D8585 F9 (Letöltés ideje: 2012. február 2.)
<i>The New York Times</i> , 1959. január 7. 1.: <i>Mikoyan Talks With Nixon; No Hint of a Soviet Retreat; MIKOYAN MEETS NIXON IN CAPITOL.</i>	http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=F50615FD3E59107B93C5A9178AD85F4D8585 F9 (Letöltés ideje: 2012. február 2.)
<i>The New York Times</i> , 1959. január 8. 5.: <i>U. S. Plans Big Aluminum Dome for Moscow Fair.</i>	http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=F40D10F6385B107B93CAA9178AD85F4D8585 F9 (Letöltés ideje: 2012. február 2.)
<i>The New York Times</i> , 1959. január 9. 14.: <i>Believe It or Not, Mr. Nixon, That Was Morse Praising You; Oregonian Joins Dirksen and Javits in Applauding the Vice President on His Stand in Rules Dispute.</i>	http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=F70812FA3D5C1A7B93CBA9178AD85F4D8585 F9 (Letöltés ideje: 2012. február 2.)
<i>The New York Times</i> , 1959. január 13. 3.: <i>Moscow Leader Kisses Jerry Lewis In Byplay During Visit to Film Studio.</i>	http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=F70C10FB3D5C1A7B93C1A8178AD85F4D8585 F9 (Letöltés ideje: 2012. február 2.)
<i>The New York Times</i> , 1959. január 11. 23.: <i>MIKOYAN INVITES NIXON TO SOVIET; Bid That Vice President See Soviet 'for Himself' Fails to Draw Response.</i>	http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=F5071FFD3E59107B93C3A8178AD85F4D8585 F9 (Letöltés ideje: 2012. február 2.)
<i>The New York Times</i> , 1959. április 3.: <i>U. S. Fashion Industry Set to Do Hard-Sell Job at Moscow Exhibit</i>	http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=F30E13FA3C5A117B93C1A9178FD85F4D8585 F9 (Letöltés ideje: 2012. február 2.)
<i>The New York Times</i> , 1959. április 8.: <i>NIXON SEES</i>	http://select.nytimes.com/gst/abstract

²¹⁴ <http://spiderbites.nytimes.com/> (Letöltés ideje: 2012. február 2.)

²¹⁵ Mindegyik URL cím letöltési ideje: 2012. február 2.

MIKOYAN AS SYMBOL OF PERIL

.html?res=F70D1E F9 (Letöltés
ideje: 2012. február
2..)3A5C1A7B93CAA9178FD85F4
D8585 F9 (Letöltés ideje: 2012.
február 2.)

The New York Times, 1959. április 9. 36.: *EAST MEETS WEST ON ICE IN MOSCOW; Russians and Americans Combine Skating Talents in Three-Hour Show*

<http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=F30E14FF3F5C1A7B93CBA9178FD85F4D8585> F9 (Letöltés ideje: 2012. február 2.)

The New York Times, 1959. április 10. 4.: *SOVIET RIDICULES TYPICAL U.S. HOME; Tass Comments Caustically on Plan for an Exhibit for Moscow Fair*

<http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=FB0D10F73A5B107B93C2A8178FD85F4D8585> F9 (Letöltés ideje: 2012. február 2.)

The New York Times, 1959. április 17. 1.: *NIXON WILL VISIT MOSCOW IN JULY TO OPEN EXHIBIT; President Asks Him to Act on Behalf of Americans at Cultural Display TRIP CALLED UNOFFICIAL Idea Credited to Mikoyan -- Vice President to Remain There 3 or 4 Days Nixon Will Visit Moscow in July To Open an Exhibition for U. S.*

<http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=F70D1FF73B5A137B93C5A8178FD85F4D8585> F9 (Letöltés ideje: 2012. február 2.)

The New York Times, 1959. április 18.: *Nixon's Soviet Visit Welcomed in Moscow*

<http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=F50615FE3A5A137B93CAA8178FD85F4D8585> F9 (Letöltés ideje: 2012. február 2.)

The New York Times, 1959. április 19. 27.: *INSPECTING MOSCOW MOSTLY WITHOUT A GUIDE*

<http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=F10B13FE395913748DDDA00994DC405B8989F1D3>
(Letöltés ideje: 2012. február 2.)

The New York Times, 1959. április 19. 20.: *NIXON TRIP IS HAILED; Warsaw Paper Sees a Policy Shift in Plan to Visit Soviet*

<http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=F10D11F63F5913748DDDA00994DC405B8989F1D3>
(Letöltés ideje: 2012. február 2.)

The New York Times, 1959. április 24. 1.-8. o.:

<http://select.nytimes.com/gst/abstract>

DULLES IS SWORN AS A CONSULTANT ON FOREIGN POLICY; President Gives Commission to Him -- Nixon Also at Ceremony in Hospital HERTER IS CAUTIONED Ex-Secretary Warns Him

'Interlopers' May Try to Persuade Eisenhower
DULLES IS SWORN AS A CONSULTANT

[http://select.nytimes.com/gst/abstract](http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=F7091EFE3A5A137B93C6AB178FD85F4D8585)

The New York Times, 1959. április 26. 9. o.: NEW JET MAY TAKE NIXON TO MOSCOW

[http://select.nytimes.com/gst/abstract](http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=F40A10FB355C1A7B93C4AB178FD85F4D8585)
.html?res=F40A10FB355C1A7B93C4AB178FD85F4D8585 F9 (Letöltés ideje: 2012. február 2.)

The New York Times, 1959. április 29. 9. o.: Nixon wants jet seen; Hopes to Fly in One to Soviet and Impress the Russians

[http://select.nytimes.com/gst/abstract](http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=FA0715FD3A58137B93CBAB178FD85F4D8585)
.html?res=FA0715FD3A58137B93CBAB178FD85F4D8585 F9 (Letöltés ideje: 2012. február 2.)

The New York Times, 1959. május 3. o.: Holiday' in Moscow

[http://select.nytimes.com/gst/abstract](http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=F30A16FF345C1A7B93C1A9178ED85F4D8585)
.html?res=F30A16FF345C1A7B93C1A9178ED85F4D8585 F9 (Letöltés ideje: 2012. február 2.)

New York Times, 1959. május 6. 78. o.: Moscow is calling for more tourism

[http://select.nytimes.com/gst/abstract](http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=F10814FA345C1A7B93C4A9178ED85F4D8585)
.html?res=F10814FA345C1A7B93C4A9178ED85F4D8585 F9 (Letöltés ideje: 2012. február 2.)

The New York Times, 1959. május 7. 38.: FAIR LADY' NODS TOWARD MOSCOW; State Department Is Willing for 1960 -- Producer Says He Could Do It by Fall

[http://select.nytimes.com/gst/abstract](http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=F70D17FB345C1A7B93C5A9178ED85F4D8585)
.html?res=F70D17FB345C1A7B93C5A9178ED85F4D8585 F9 (Letöltés ideje: 2012. február 2.)

The New York Times, 1959. május 8. o.: Harryman to fly to Moscow

[http://select.nytimes.com/gst/abstract](http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=F60E15FB3A58137B93CAA9178ED85F4D8585)
.html?res=F60E15FB3A58137B93CAA9178ED85F4D8585 F9 (Letöltés ideje: 2012. február 2.)

The New York Times, 1959. május 8. 35.: Russians Will View Two U.S. Boating Treats; New York Craft to Be on Display at Moscow Fair

[http://select.nytimes.com/gst/abstract](http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=F00E10FB3A58137B93CAA9178ED85F4D8585)
.html?res=F00E10FB3A58137B93CAA9178ED85F4D8585 F9 (Letöltés ideje: 2012. február 2.)

ideje: 2012. február 2.)
http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=F30A15FB3A58137B93CAA9178ED85F4D8585_F9 (Letöltés ideje: 2012. február 2.)

The New York Times, 1959. május 8. 6. o.: *SOVIET EXHIBIT AIDE LOOKS TO TRADE RISE*

ideje: 2012. február 2.)
http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=FA0912FB3C5A117B93C7A9178DD85F4D8585_F9 (Letöltés ideje: 2012. február 2.)

The New York Times, 1959. június 5. 9.: *NIXON HOPES TO VISIT SIBERIA NEXT MONTH*

ideje: 2012. február 2.)
http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=F30E10FB3C5A117B93C7A9178DD85F4D8585_F9 (Letöltés ideje: 2012. február 2.) (Letöltés ideje: 2012. február 2.)

The New York Times, 1959. június 5. 24.: *Transparent Boat From U. S. Being Sent to Moscow Exhibit*

ideje: 2012. február 2.)
http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=FA0C17FC3E54127B93C5A9178DD85F4D8585_F9 (Letöltés ideje: 2012. február 2.)

The New York Times, 1959. június 7. x9.: *HI FI: IN MOSCOW; Russians Will Hear American Stereo At Sokolniki Park Exhibition*

ideje: 2012. február 2.)
http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=F50D1FFE3F59127A93CBA9178DD85F4D8585_F9 (Letöltés ideje: 2012. február 2.)

The New York Times, 1959. június 9. 18.: *Nixon' s Moscow Invasion; Army of Reporters Sign to Go With Him*

ideje: 2012. február 2.)
http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=F30912FF3F59127A93C2A8178DD85F4D8585_F9 (Letöltés ideje: 2012. február 2.)

The New York Times, 1959. június 10.: *Dr. Eisenhower Will Go To Moscow With Nixon*

ideje: 2012. február 2.)
http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=F20910FB3F5C1A7B93C6A8178DD85F4D8585_F9 (Letöltés ideje: 2012. február 2.)

The New York Times, 1959. június 14. x9.: *U. S. ART FOR MOSCOW*

ideje: 2012. február 2.)
http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=F70E10FA3558137B93C5A8178DD85F4D8585_F9 (Letöltés ideje: 2012. február 2.)

The New York Times, 1959. június 17. 3.: *Nixon and Khrushchev; Soviet Leader Expected to Bring Up Major Issues With the Vice President*

	ideje: 2012. február 2..)
<i>The New York Times</i> , 1959. június 18.: <i>NIXON MAPS SIBERIA TRIP; Soviet to Allow Him to Go Into Restricted Region</i>	http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=F40B14FB3558137B93CAA8178DD85F4D8585 F9 (Letöltés ideje: 2012. február 2..)
<i>The New York Times</i> , 1959. június 18. <i>Exhibit From Moscow</i>	http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=F60D12FB3558137B93CAA8178DD85F4D8585 F9 (Letöltés ideje: 2012. február 2..)
<i>The New York Times</i> , 1959. július 1. 3. o.: <i>KOZLOV APPEALS FOR AMITY OF PAST; In Capital, He Asks Return of Wartime Comradeship -- Visits Atomic Ship</i>	http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=F20E1FF73558137B93CA9178CD85F4D8585 F9 (Letöltés ideje: 2012. február 2..)
<i>The New York Times</i> , 1959. július 1. 1-2. o.: <i>SOVIET FAIR HERE DRAWS BIG CROWD; Official Puts Attendance at 40,000 on First Day -- Exporters In for Talks</i>	http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=F1091EF73558137B93CA9178CD85F4D8585 F9 (Letöltés ideje: 2012. február 2..)
<i>The New York Times</i> , 1959. július 10. 1.: <i>U.S. Jazz Duo Rocks Staid Moscow Hall; JAZZ DUO ROCKS STAID SOVIET HALL</i>	http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=FB0A1EF73558137B93C3A9178CD85F4D8585 F9 (Letöltés ideje: 2012. február 2..)
<i>The New York Times</i> , augusztus 1.: <i>McElroy Says Soviet Exhibition Shows Nothing to Upset Defense</i>	http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=F20D14 F9 (Letöltés ideje: 2012. február 2..)
<i>The New York Times</i> , 1959. augusztus 1. 1.-3. o.: <i>NIXON IN MOSCOW FOR SPEECH TODAY; Ends Tour of Urals at Atom Plant -- Invites Director and Staff to U. S. As the Nixons Visited a Mining Community Near Border Between Europe and Asia</i>	http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=FA0F14 F9 (Letöltés ideje: 2012. február 2..)
<i>NIXON IN MOSCOW FOR SPEECH TODAY.</i>	2..)

http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=FA0C14_F9 (Letöltés ideje: 2012. február 2.)3458137B93C3A91783D85F4D8585 F9 (Letöltés ideje: 2012. február 2.)
The New York Times, 1959. augusztus 1. : *MRS. NIXON DOES A SIBERIAN POLKA; Dances With Girl at a Camp for Young Pioneers -- She Delivers Peace Message*

http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=F20B14_F9 (Letöltés ideje: 2012. február 2.)3458137B93C3A91783D85F4D8585 F9 (Letöltés ideje: 2012. február 2.)
The New York Times, 1959. augusztus 1. 3. o.: *Survey on Nixon Trip. Reporters Feel Tour Has Been Success And Favor Khrushchev Visit to U. S.*

http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=F20910FC3D551B7B93C0A91783D85F4D8585_F9 (Letöltés ideje: 2012. február 2.)
The New York Times, 1959. augusztus 2. e3.: *NIXON TRIP ENHANCES HIS CHANCES FOR 1960; Govenors' Meeting Shows Impact Of Soviet Trip, but 'Can't Win' Theme Is Hard to Fight INDEPENDENTS A QUESTION*

http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=FA071EFE3D551B7B93C0A91783D85F4D8585_F9 (Letöltés ideje: 2012. február 2.)
The New York Times, 1959. augusztus 2. : *RUSSIANS' AMITY CITED. Mrs. Nixon Says She Found People' Extremely Friendly'*

http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=F10A1EFE3D551B7B93C0A91783D85F4D8585_F9 (Letöltés ideje: 2012. február 2.)
The New York Times, 1959. augusztus 2. : *SPEECH PRAISED IN U. S.; Nixon's Moscow Talk Is Hailed by Leaders in Both Parties*

http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=F20910FC3D551B7B93C0A91783D85F4D8585_F9 (Letöltés ideje: 2012. február 2.)
The New York Times, 1959. augusztus 2. 3. o.: *NIXON TRIP ENHANCES HIS CHANCES FOR 1960; Govenors' Meeting Shows Impact Of Soviet Trip, but 'Can't Win' Theme Is Hard to Fight INDEPENDENTS A QUESTION' Meeting Shows Impact Of Soviet Trip, but 'Can't Win' Theme Is Hard to Fight. INDEPENDENTS A QUESTION.*

<http://select.nytimes.com/gst/abstract>
The New York Times, 1959. augusztus 2. *Text of Nixon*

<i>Address on Moscow Television</i>	.html?res=F70A1EFE3D551B7B93C0A91783D85F4D8585 F9 (Letöltés ideje: 2012. február 2..) http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=F70A1EFE3D551B7B93C0A91783D85F4D8585 F9 (Letöltés ideje: 2012. február 2..)
<i>The New York Times, 1959. augusztus 3. : Russian Insists Nixon Tried to Give Him Cash</i>	http://spiderbites.nytimes.com/pay_1959/articles_1959_08_00005.html http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=F00F10FA3D551B7B93C1A91783D85F4D8585 F9 (Letöltés ideje: 2012. február 2..)
<i>The New York Times, 1959. augusztus 3. 9. o.: Nixon and Foreign Policy. Last News Parley in Soviet Finds Him Well Prepared and Fast on His Feet.</i>	http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=F40F12FA3D551B7B93C1A91783D85F4D8585 F9 (Letöltés ideje: 2012. február 2..) http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=F70A17FC3958137B93C7A91783D85F4D8585 F9 (Letöltés ideje: 2012. február 2..)
<i>The New York Times, 1959. augusztus 3. 1.-8. o.: Nixon Wants Khrushchev To See U. S. at First Hand; KHRUSHCHEV TRIP IS URGED BY NIXON</i>	http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=F50F1E F9 (Letöltés ideje: 2012. február 2..) http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=F10811 F9 (Letöltés ideje: 2012. február 2..)
<i>The New York Times, 1959. augusztus 5. o.: Mr. Nixon Returns</i>	http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=F50E12FC3958137B93CAA91783D85F4D8585 F9 (Letöltés ideje: 2012. február 2..)
<i>The New York Times, 1959. augusztus 6.: BOOKS RESTORED TO MOSCOW FAIR; U.S. Exhibits 70 Previously Barred, but Plastic Shield Keeps Readers Distant</i>	http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=F50E12FC3958137B93CAA91783D85F4D8585 F9 (Letöltés ideje: 2012. február 2..)
<i>The New York Times, 1959. augusztus 8. : WARREN DROPS IN AT SOVIET DISPLAY. Chief Justice on His Way to Europe -- Mueller Also Visits Coliseum Show</i>	http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=F50E12FC3958137B93CAA91783D85F4D8585 F9 (Letöltés ideje: 2012. február 2..)
<i>The New York Times, 1959. augusztus 6. : SOVIET FAIR VIEWED BY HAMMARSKJOLD</i>	http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=F50E12FC3958137B93CAA91783D85F4D8585 F9 (Letöltés ideje: 2012. február 2..)

	2..)
<i>The New York Times</i> , 1959. augusztus 9. <i>Warren to Fly to Moscow</i>	http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=F60716F73F5F1A7B93CBA91783D85F4D8585_F9 (Letöltés ideje: 2012. február 2..)
<i>The New York Times</i> , 1959. augusztus 7. 1.: U. S. <i>NEWSPAPERS A HIT IN MOSCOW; But Newest Exhibit at Fair Must Remain in Cases Display of U. S. Newspapers New Attraction at Moscow Fair</i>	http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=F30913FB3D551B7B93C5A91783D85F4D8585_F9 (Letöltés ideje: 2012. február 2..)
<i>The New York Times</i> , 1959. augusztus 8.: <i>NIXON WILL APPEAR ON TV TOMORROW</i>	http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=F50D12FC3958137B93CAA91783D85F4D8585_F9 (Letöltés ideje: 2012. február 2..)
<i>The New York Times</i> , 1959. augusztus 9. 9. o.: <i>GUIDES OUTDRAW SOVIET EXHIBITS; Although Difficult to Find, They Face Many Queries on Personal Matters</i>	http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=F30F1FF63F5F1A7B93CBA91783D85F4D8585F9
<i>The New York Times</i> , 1959. augusztus 9. o.: <i>AMITY FOR THE U.S. PLEDGED BY SOVIET; Khrushchev Replies to Nixon Message of Gratitude for Hospitable Reception</i>	http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=F0061EF63F5F1A7B93CBA91783D85F4D8585_F9 (Letöltés ideje: 2012. február 2..)
<i>The New York Times</i> , 1959. augusztus 9.: <i>NIXON IS ON TV TODAY; Will Comment on 2 Programs of Filmed Trip Highlights</i>	http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=F50D1FF63F5F1A7B93CBA91783D85F4D8585_F9 (Letöltés ideje: 2012. február 2..)
<i>The New York Times</i> , 1959. augusztus 10. 47. TV: <i>Reports on Nixon's Trip Abroad; Vice President Is Seen Live on N.B.C. Show Offers Taped Remarks for C.B.S. News</i>	http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=F50C13F63458137B93C2A81783D85F4D8585_F9 (Letöltés ideje: 2012. február 2..)
<i>The New York Times</i> , 1959. augusztus 10. : <i>Soviet Show Visited By 60,000 in a Day</i>	http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=F10F14F63458137B93C2A81783D85F4D8585_F9 (Letöltés ideje: 2012. február 2..)

<i>The New York Times</i> , 1959. augusztus 11.: <i>Reaction in Moscow</i>	http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=F1061EF83D551B7B93C3A81783D85F4D8585_F9 (Letöltés ideje: 2012. február 2..)
<i>The New York Times</i> , 1959. augusztus 11. 2.: <i>Moscow Fair's Failings; U. S. Show, With Stress on Comforts, Found to Lack Broad View of America</i>	http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=F70F14F83D551B7B93C3A81783D85F4D8585_F9 (Letöltés ideje: 2012. február 2..)
<i>The New York Times</i> , 1959. augusztus 12. 1.: <i>Moscow Crowd Welcomes Justice Warren at U. S. Fair; WARREN GREETED AT MOSCOW FAIR</i>	http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=F6081FF83D551B7B93C0A81783D85F4D8585_F9 (Letöltés ideje: 2012. február 2..)
<i>The New York Times</i> , 1959. augusztus 12. 28.: <i>Europe's Captive Nations; Poland's Reception of Nixon and Khrushchev Visit Discussed</i>	http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=F20E14_F9 (Letöltés ideje: 2012. február 2..) 3D551B7B93C0A81783D85F4D8585_F9 (Letöltés ideje: 2012. február 2..)
<i>The New York Times</i> , 1959. augusztus 12.: <i>U. S. Art Scored in Moscow</i>	http://query.nytimes.com/mem/archive/pdf?res=FA0A16_F9 (Letöltés ideje: 2012. február 2..) 3D551B7B93C0A81783D85F4D8585_F9 (Letöltés ideje: 2012. február 2..)
<i>The New York Times</i> , 1959. augusztus 14. 5.: <i>SATELLITE MODEL MAY GO TO SOVIET; Allen Says U. S. Considers Sending Explorer VI Copy to Moscow Exhibition</i>	http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=F5071FFC3958137B93C6A81783D85F4D8585_F9 (Letöltés ideje: 2012. február 2..)
<i>The New York Times</i> , 1959. augusztus 15. 1.: <i>U.S. Guides Star at Moscow Fair; Russians Find Talk Is More Rewarding Than Exhibits Young American Guides at the U. S. Exhibition in Moscow Discover They Are the Hit of the Show GUIDES ARE STARS</i>	http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=F00913F63458137B93C7A81783D85F4D8585_F9 (Letöltés ideje: 2012. február 2..)

OF U.S. EXHIBITION

- The New York Times*, 1959. augusztus 15. : *PRAVDA CHIDES TIMES. Charges Attempt to Weaken Effect of Soviet Fair Here* <http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=F70F10F63458137B93C7A81783D85F4D8585> F9 (Letöltés ideje: 2012. február 2..)
- The New York Times*, 1959. augusztus 15. 3.: *RUSSIANS REPEAT QUESTIONS AT FAIR; U. S. Guides in Moscow List Ten Queries Put to Them Most Frequently* <http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=F60613F63458137B93C7A81783D85F4D8585> F9 (Letöltés ideje: 2012. február 2..)
- The New York Times*, 1959. augusztus 16. 1.-6. o.: *SOVIET'S MISSILES BARRED TO NIXON; Vice President's Bid to See Plant Denied -- Khrushchev Still Shuns Visit to Bases SOVIET'S MISSILES BARRED TO NIXON* <http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=F20F1F3D551B7B93C4A81783D85F4D8585> F9 (Letöltés ideje: 2012. február 2..)
- The New York Times*, 1959. augusztus 16. 12. o.: *San Francisco; Nixon Presses His Soviet Advantage* <http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=F10C16FE3C551B7B93C4A81783D85F4D8585> F9 (Letöltés ideje: 2012. február 2..)
- The New York Times*, 1959. augusztus 17. : *U. S. EXHIBIT PRAISED BY SOVIET ENGINEER* <http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=F70811FD3958137B93C5A81783D85F4D8585> F9 (Letöltés ideje: 2012. február 2..)
- The New York Times*, 1959. augusztus 19. 5.: *U. S. Closes Bookmobile at Fair After Many Volumes Disappear; A Major Attraction in Moscow Ends -- Crowds Showed Disappointment at Meagerness of the Display* <http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=FB0D1FFF3E5F1A7B93CBA81783D85F4D8585> F9 (Letöltés ideje: 2012. február 2..)
- The New York Times*, 1959. augusztus 20.: *A Book Airlift to Moscow* <http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=F20615FA3958137B93C2AB1783D85F4D8585> F9 (Letöltés ideje: 2012. február 2..)
- The New York Times*, 1959. augusztus 20. 1.: 3 <http://select.nytimes.com/gst/abstract>

American Capitalists Displayed at Moscow Fair; REAL CAPITALISTS AT MOSCOW FAIR .html?res=F10817FA3958137B93C2AB1783D85F4D8585 F9 (Letöltés ideje: 2012. február 2..)

The New York Times, 1959. augusztus 22. 37. o.: *U. S. TV MAY STAR SOVIET CITIZENS; Interviews Taped at Fair in Moscow Being Sent Here -- Wedding Stories Due* [http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=F4071FFB3958137B93C0AB1783D85F4D8585 F9](http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=F4071FFB3958137B93C0AB1783D85F4D8585_F9) (Letöltés ideje: 2012. február 2..)

The New York Times, 1959. augusztus 22. 1.: *BOOKS AIRLIFTED TO MOSCOW FAIR; Hasty Volunteer Effort Here to Help Reopen Exhibit BOOKS AIRLIFTED TO MOSCOW FAIR* [http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=FB0913FB3958137B93C0AB1783D85F4D8585 F9](http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=FB0913FB3958137B93C0AB1783D85F4D8585_F9) (Letöltés ideje: 2012. február 2..)

The New York Times, 1959. augusztus 23. : *HOUSE UNIT PRAISES U. S. FAIR IN SOVIET* [http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=F50F10FF3C551B7B93C1AB1783D85F4D8585 F9](http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=F50F10FF3C551B7B93C1AB1783D85F4D8585_F9) (Letöltés ideje: 2012. február 2..)

The New York Times, 1959. augusztus 23. e8.: *Our Exhibit in Moscow; Presentation of Aspects of Culture and Science Discussed* [http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=FB0914FD3C551B7B93C1AB1783D85F4D8585 F9](http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=FB0914FD3C551B7B93C1AB1783D85F4D8585_F9) (Letöltés ideje: 2012. február 2..)

The New York Times, 1959. augusztus 23. 8.: *IMAGE OF AMERICA AT ISSUE IN SOVIET; Russians Get Varying Views From Films at U. S. Fair and Moscow Theatres* [http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=F20813FF3C551B7B93C1AB1783D85F4D8585 F9](http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=F20813FF3C551B7B93C1AB1783D85F4D8585_F9) (Letöltés ideje: 2012. február 2..)

The New York Times, 1959. augusztus 31.: *CARS AT FAIR LEAD POLL; U. S. Models Still Ahead on Voting Machine in Moscow* [http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=F30814FA3C551B7B93C3AA1783D85F4D8585 F9](http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=F30814FA3C551B7B93C3AA1783D85F4D8585_F9) (Letöltés ideje: 2012. február 2..)

The New York Times, 1959. augusztus 31.: *NIXON WARNS U. S. ON SOVIET'S AIMS; Says Khrushchev Visit Does Not Signal Any Softening of Intent to Rule World* [http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=F70D14FA3C551B7B93C3AA1783D85F4D8585 F9](http://select.nytimes.com/gst/abstract.html?res=F70D14FA3C551B7B93C3AA1783D85F4D8585_F9) (Letöltés ideje: 2012. február 2..)

3. ábra. A Time magazin 1959. szeptember 28.-ai számában megjelent táblázatok

	July (pre-Moscow)	August (post-Moscow)	September
Nixon	39%	48%	51%
Kennedy	61%	51%	49%

	Juky	August	September
Nixon	44%	51%	54%
Stevenson	56%	49%	46%

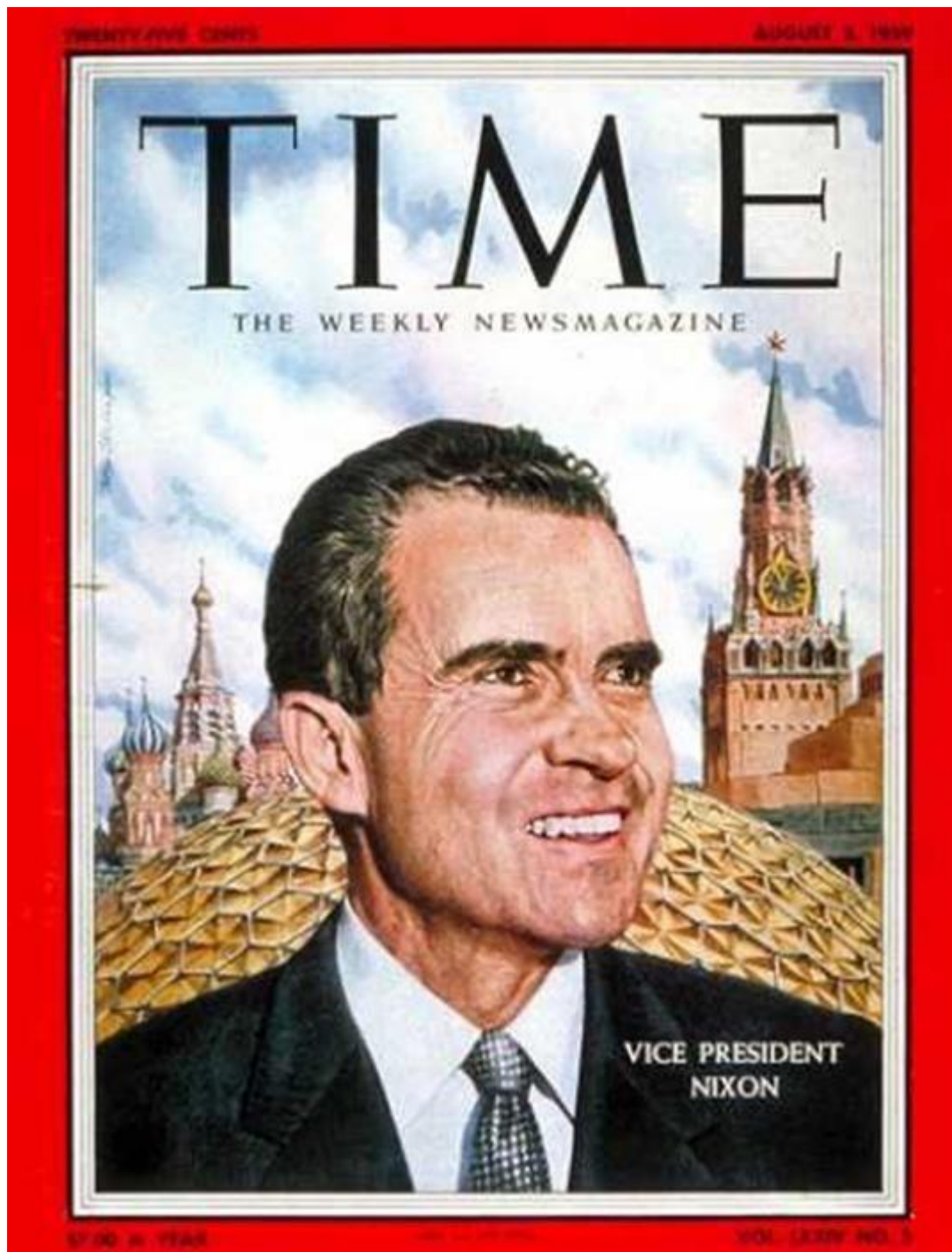
(Forrás: *Time*, szeptember 28. 1959. 17. o.)

4. ábra. Karikatúra Nixon és Hruscsov konyhai vitájáról a Washington Postból

(Forrás: Forrás: http://www.washingtonpost.com/wp-adv/advertisers/russia/articles/features/20090826/the_american_arrival.html (Letöltés ideje: 2012. február 2.))

5. ábra. Nixon a Time magazin 1959. augusztus 3.-án megjelent számának címlapján

(Forrás: <http://magazine-covers.lucywho.com/time-magazine-united-states-3-august-1959-magazine-cover-t2778427.html> (Letöltés ideje: 2012. február 2.))

6. ábra. A Newsweek 1959. július 20.-ai

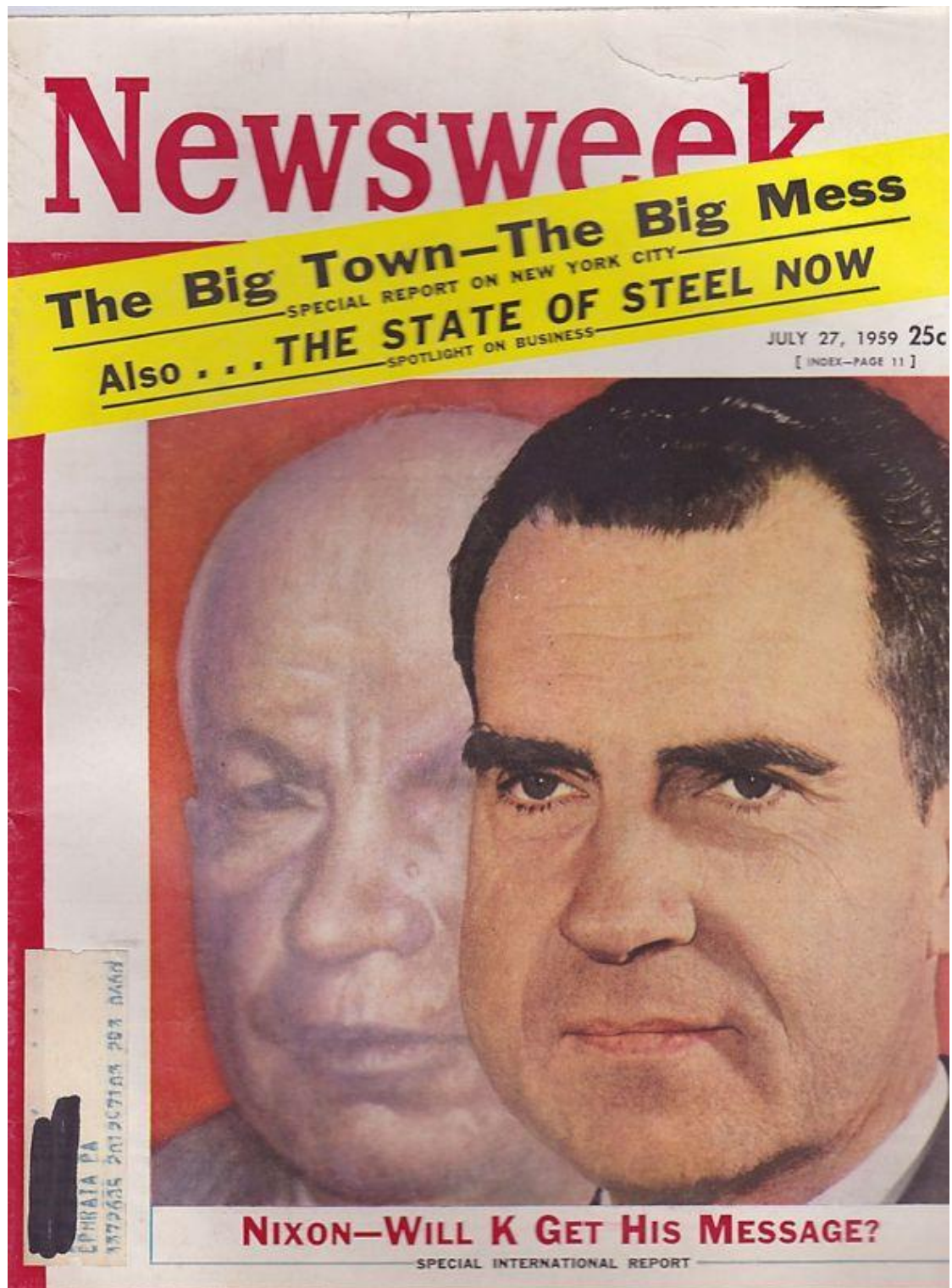

címlapja

(Forrás: [http://i.ebayimg.com/00/\\$%28KGrHqIOKioE14OK1g,oBNt0zTNS%28w~~_3.JPG](http://i.ebayimg.com/00/$%28KGrHqIOKioE14OK1g,oBNt0zTNS%28w~~_3.JPG))

(Letöltés ideje: 2012. február 2.)

7. ábra. A Newsweek 1959. július 27.-ei
címlapja

(Forrás: <http://www.ebay.com/itm/JULY-27-1959-NEWSWEEK-magazine-NIXON-/270741232659> (Letöltés ideje: 2012. február 2.))

